

Handlingsplan for friluftsliv i Sør-Trøndelag mot år 2000

8/95

Rapport

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Miljøvernavdelingen

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Miljøvernavdelingen
Statens Hus
7005 Trondheim
Tlf. 73 94 90 11 Telefaks 73 94 92 55

Rapport

Nr. 8 - 1995

TITTEL	DATO
Handlingsplan for friluftsliv i Sør-Trøndelag mot år 2000	30.12.1995
FORFATTER/SAKSBEHANDLER	
Randi Johanne Hårstad og Jan-Erik Andersen	44
ANSVARLIG SIGNATUR	OPPLAG
 Terje Klock	250
EKSTRAKT	
Rapporten redegjør om forholdet mellom friluftsliv og andre interesser og om kommunenes viktige rolle i friluftslivsarbeidet. Virkemidlene i friluftslivspolitikken blir beskrevet, samt status for friluftslivet i Sør-Trøndelag.	
Mål, bakgrunn, status, tiltak og ansvar innenfor følgende innsatsområder beskrives:	
<u>a. Stimulering til friluftsliv</u>	<u>b. Tilrettelegging for friluftsliv</u>
1. Barn i natur	1. Nærområder - turveger
2. Friluftsliv i grunnskoler	2. Friluftsliv i fjellet
3. Naturveiledning/informasjonssentra	3. Kystfriluftsliv
4. Jakt og fritidsfiske	
En tiltaksplan for miljøvernavdelingen for perioden 1996-2000 presenteres.	
Som vedlegg følger oversikt over sikra friluftsområder og over kommunenes prioriteringer innenfor friluftsliv.	

STIKKORD

KEYWORDS (max 5)

Friluftsliv Handlingsplan Mål Tiltak	Outdoor recreation Plan of management Purpose Initiative
---	---

82-7540-081-3

INNHold

1. Innledning	3
2. Bakgrunn for handlingsplanen	4
2.1. Hva er friluftsliv?	5
2.2. Hvorfor friluftsliv?	6
2.3. Inndeling av frilufts- og rekreasjonsområder	7
2.4. Friluftsliv og andre interesser	8
2.5. Kommunene	9
2.6. Friluftslivsorganisasjonene	10
2.7. Virkemidler i friluftslivspolitikken	11
2.7.1 De viktigste tilskottsordningene	13
2.7.2 Planlegging	16
2.7.3 Sikring av friluftsområder	16
2.8. Status for friluftslivet i Sør-Trøndelag	17
3. Mål og innsatsområder	19
3.1 Stimulering til friluftsliv	19
3.1.1 Barn i natur	19
3.1.2 Friluftsliv i grunnskolen	20
3.1.3 Naturveiledning/informasjonssentra	21
3.1.4 Jakt og fritidsfiske	22
3.2. Tilrettelegging for friluftsliv	24
3.2.1 Nærområder - turveger	24
3.2.2 Friluftsliv i fjellet	25
3.2.3 Kystfriluftsliv	26
4. Tiltaksplan for miljøvernavdelingen 1996-2000	27
5. Vedlegg	
5.1. Friluftsområder sikret med statlige midler i Sør-Trøndelag	29
5.2. Kommunenes prioriteringer	31

1. INNLEDNING

Sør-Trøndelag har hatt en handlingsplan for friluftsliv for perioden 1984-89. Arbeidet med en revisjon av planen startet i 1990, og en referansegruppe på fylkesplanet ble nedsatt for å bistå i arbeidet. Gruppen bestod av følgende personer:

Kirsti Jaråker	Trondheimsregionens friluftsråd
Kari Kveseth	Sør-Trøndelag fylkeskommune
Per O. Rimolsrønning	Leder, fylkesfriluftsnemnda
Arnfinn Weiseth	FRIFO-kontakt, Sør-Trøndelag
Randi Johanne Hårstad	Fylkesmannen, miljøvernavdelingen
Jan-Erik Andersen	Fylkesmannen, miljøvernavdelingen

Som grunnlag for arbeidet ble det innhentet informasjon fra kommunene, både av generell karakter og om konkrete prosjekter. Prosjekt-delen følger som vedlegg. Kommunene fikk dessuten et tidlig utkast til handlingsplan til høring, og enkelte endringer er gjort på bakgrunn av innkomne uttalelser.

Arbeidet med handlingsplanen var på det nærmeste ferdig i 1993, men stoppet da opp. Planen er gjort ferdig høsten 1995, men en har valgt å ikke oppdatere de vedlagte tabeller over prioriterte tiltak i kommunene, dette får komme i revisjonen av planen.

Handlingsplanen vil være et viktig styringsdokument for arbeidet på friluftslivssektoren i Sør-Trøndelag fram mot år 2000.

Direktoratet for naturforvaltning skal starte arbeidet med revisjon av den nasjonale handlingsplan for friluftsliv i nær framtid. Utfra dette har det også vært viktig å ferdigstille planen nå, for å få Sør-Trøndelags innspill med som et bidrag i dette revisjonsarbeid.

2. BAKGRUNN FOR HANDLINGSPLANEN

Det første handlingsprogram for friluftsliv i Sør-Trøndelag ble utarbeidet som en rapport til fylkesplanen om «Offentlige tiltak innen friluftslivssektoren i Sør-Trøndelag 1979-89».

Som videreføring av dette dokumentet ble «Handlingsprogram for friluftsliv i Sør-Trøndelag fylke 1984 -1989» lagt fram i 1984. Dette programmet ga en oversikt over friluftslivsbegrepet og -arbeidet generelt, samtidig som det tok for seg planer, anlegg og kostnader kommunevis. Prioriteringene i programmet har bl.a. vært retningsgivende ved fordeling av statlige og fylkeskommunale midler til friluftslivsformål.

De senere år er det lagt fram flere politisk og forvaltningsmessig viktige dokumenter med klar relevans for friluftslivet:

- St.meld.40 (1986-87) «Om friluftsliv»
- St.meld.46 (1988-89) «Miljø og utvikling»
- St.meld.34 (1990-91) «Om miljøvern i kommunene»
- St.meld. 61 (1991-92) «Kultur i tiden»
- St.meld. 62 (1991-92) «Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge»
- Direktoratet for naturforvaltnings handlingsprogram «Friluftsliv mot år 2000»

Handlingsplanen for Sør-Trøndelag vil være en oppfølging av disse politiske og faglige retningslinjene, og slik i tråd med regjeringens politikk og ønske om økt satsing på friluftsliv.

Hvem har ansvar for friluftslivet?

Å ivareta friluftslivshensyn er i utgangspunktet et ansvar både for offentlige myndigheter og organisasjoner og rettighetshavere/grunneiere.

Fylkesmannen har som regjeringens representant i fylket, et overordnet ansvar for at myndighetenes intensjoner med friluftslivspolitikken blir fulgt opp.

Fylkeskommunene er pålagt et politisk ansvar for friluftsliv i fylket gjennom fylkesplanleggingen og funksjonen som fylkesfriluftsnemnd.

Gjennom arealplanlegging og ved praktisk gjennomføring av tilretteleggingstiltak for friluftsliv har kommunene en særlig viktig rolle i friluftslivssammenheng.

Handlingsplanens formål

Handlingsplanen er ment som en rettesnor i det løpende arbeid med tiltak, fordeling av midler og koordinering av de forskjellige offentlige og frivillige organisasjoners innsats innenfor friluftslivssektoren.

Handlingsplanen skal videre gi uttrykk for mål og strategier innenfor friluftslivssektoren i fylket.

2.1. HVA ER FRILUFTSLIV?

Friluftsliv kan defineres som følger:

Opphold og/eller fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse.

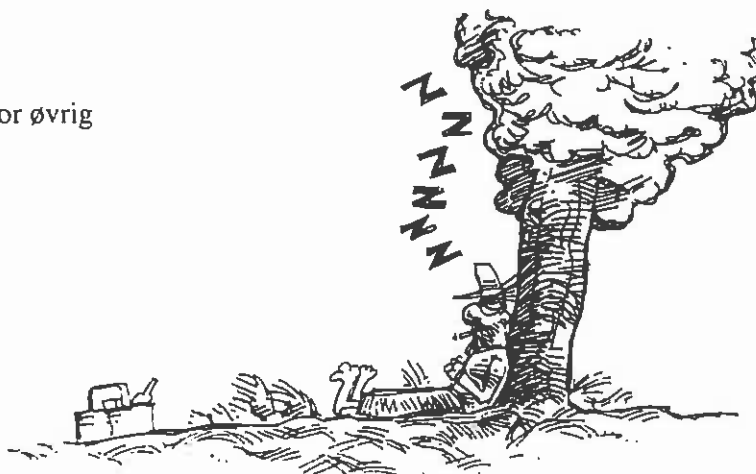
Friluftsliv innebærer oftest en viss grad av fysisk aktivitet, men ikke nødvendigvis. Opphold i friluft, f.eks. avslapping på badestranda, uten noen vesentlig form for fysisk aktivitet regnes også som friluftsliv. Friluftsliv foregår i naturpregede omgivelser med sikte på naturopplevelse.

Karakteristisk for tradisjonelt friluftsliv er tilhørighet og samfølelse med naturen.

I den nasjonale målsettingen for friluftsliv er det presisert at «**friluftslivspolitikken bør legge hovedvekten på en kjerne av ikke konkurransepregede, ikke motoriserte fritidsaktiviteter som foregår på allment tilgjengelige, naturpregede områder**».

Avgrensingene i forhold til idrett er vage, men dette regnes for å være de ***viktigste friluftslivsaktiviteter:**

- fotturer
- skiturer
- bær- og soppturer m.v.
- naturstudier, naturfotografering m.v.
- bading og soling utendørs
- roing, padling, seilturer og andre former for båtliv der naturopplevelsen utgjør den viktigste delen
- fritidsfiske
- jakt
- skøyteøying på islagt vann
- løpe- og joggeturer
- turorientering
- sykkelturner
- rideturer
- lek og mosjon for øvrig

*Kilde: St.meld. nr. 40 Om friluftsliv.

2.2. HVORFOR FRILUFTSLIV?

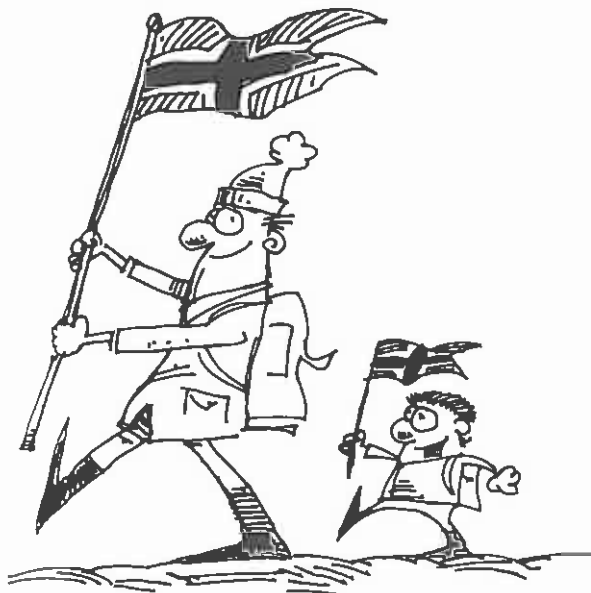
Friluftsliv gir både mosjon, utfordringer, opplevelse og avkopling og er i all hovedsak gratis å utøve. St.meld. nr.40 (1986-87) slår fast at friluftsliv for alle er en nasjonal målsetting. Dette knyttes særlig an til friluftslivets betydning for fysisk og psykisk helse, trivsel og livskvalitet, og til betydningen for naturforståelse, stedstilknytning og kulturell identitet.

Et viktig aspekt ved friluftsliv er at det ikke setter krav til prestasjoner, og at de aller fleste er i stand til å drive en eller annen form for friluftsliv.

Utviklingstrekk i samfunnet, bl.a at en økende andel av befolkningen bor i byer og tettsteder, økende fritid og stillesittende yrker, peker i retning av at friluftslivets verdi som en positiv og aktiviserende fritidsaktivitet vil øke.

Dette støttes i FAFO's rapport «Kluss i vekslinga» (1988) der det dokumenteres at folk ønsker å bruke mer tid på friluftsliv. Skal dette resultere i handling kreves det sannsynligvis en viss grad av tilrettelegging for at folk skal kunne drive friluftsliv. Fysisk tilrettelegging er imidlertid ingen garanti for økt aktivitet. Ofte er bedre informasjon om de muligheter som allerede finnes, et viktig og enkelt middel til økt deltakelse.

Det tradisjonelle norske friluftslivet har i seg et verdigrunnlag bygd på naturopplevelse, hensynsfull adferd og høsting av naturens overskudd. Friluftsliv er dermed en viktig holdnings- skapende aktivitet som øker folks bevissthet om viktige verdier i norsk natur som igjen bidrar til at de ønsker å ivareta disse verdier.

2.3. INNDELING AV FRILUFTS- OG REKREASJONSOMRÅDER

I St.meld. nr.40 (1986-87) «Om friluftsliv» er det foretatt en inndeling av områder for friluftsliv etter bruksintensivitet, bruksformål og beliggenhet.

Områder inndelt etter **bruksintensivitet**:

- Et friluftsområde som blir intensivt brukt, f.eks. badeplass, kan samle mange mennesker innenfor et begrenset areal.
- Et friluftsområde som derimot blir ekstensivt brukt, har ikke så stor utnyttelsesgrad, men kan være spesielt betydningsfullt for folk som søker ro, stillhet og naturmiljøer som er lite kulturpåvirket.

Områdetyper inndelt etter **bruksformål**:

- Større naturområder: Store, sammenhengende naturområder som i lands- og landsdels-sammenheng er av verdi for friluftslivet.
- Turområder: Andre områder for turgåing sommer og vinter, for bærplukking, jakt og fiske m.v.
- Bruksparker: Områder for allsidig bruk til kortere spaserturer, mosjon, lek og opphold.
- Turvegdrag: «Grønne korridorer» som binder sammen friluftsområder og boligstrøk.
- Badeområder: Områder for bading og soling.
- Båttutfartsområder.

Områdetyper inndelt etter **beliggenhet**, der utgangspunktet er brukerens faste bolig:

- Nærområder: Områder som brukes kun en begrenset del av dagen.
- Dagsutfartsområder: Områder som brukes som heldags- og todagsturer i helger.
- Ferieområder: Områder for bruk i ferier.

Dagsutfartsområder og ferieområder er også betegnet som fjernområder.

Det er flytende overganger mellom de ulike kategorier av friluftsområder. Nærområder, som f.eks. parker og turveger, brukes først og fremst av befolkningen på stedet, men kan også brukes i ferier og helger av turister og andre tilreisende. Større naturområder blir som oftest benyttet i ferier og helger, men randsonene i slike områder kan også bli benyttet som nærområde dersom området ligger nært boligbebyggelse.

2.4. FRILUFTSLIV OG ANDRE INTERESSER

FRILUFTSLIV - NATURVERN

I Sør-Trøndelag er 86 områder med et totalt areal på 1824 km² vernet i medhold av naturvernloven. I flere områder er det gjort tilrettelegging for friluftsliv og for undervisningsbruk i form av informasjon, bedret adkomst, stilegging, naturstier m.m. Slikt arbeid vil bli prioritert også i kommende år.

I noen verneområder vil det være konflikt mellom utstrakt friluftslivsbruk og formålet med vernet. For noen hekkeområder for fugler er det ferdselsforbud i hekketida. Ved å kanalisere ferdsele i området på en slik måte at en unngår spesielt sårbare områder og tidsperioder, kan de fleste verneområder brukes til friluftsliv og undervisning uten at det går ut over formålet med vernet.

FRILUFTSLIV - KULTURMINNER

St.meld. nr. 61 (1991-92) «Kultur i tiden» slår fast at målet er å gjøre kulturarven til en naturlig og levende del av samtiden, i folks tankegang og i våre fysiske omgivelser. Det som bevares må innlemmes og aktiviseres i lokalmiljøet som identitetsskapende verdier. Kulturminnene er en del av de aller fleste naturområder, selv om de fysiske spor finnes i varierende antall og med varierende synlighet.

FRILUFTSLIV - LANDBRUK/KULTURLANDSKAP

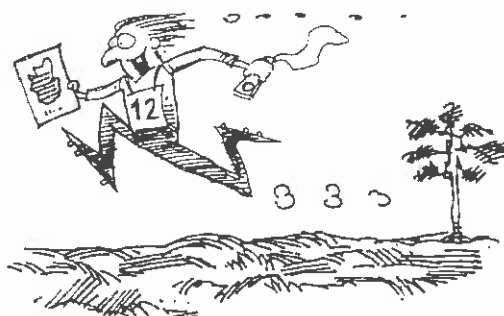
Tidligere tiders landbruk, inklusive skogsdrift, har i stor grad lagt grunnlaget for mye av det vi idag omtaler som kulturlandskap.

Forholdet mellom landbruks- og friluftslivsinteressene er i hovedsak regulert i Friluftsloven, men spesielt i nærområdene til tettbygde strøk kan det likevel oppstå uenighet om definering av utmark og innmark og dermed tilgang til attraktive arealer. Fokuseringen på kulturlandskapet og mulighetene for statlig støtte gjennom jordbruksoppgjøret til bl.a. tilrettelegging av ferdselsårer, synes imidlertid å ha en gunstig virkning på grunneiernes aksept av at også landbruksområder kan nyttes til friluftslivsformål.

Opplevelsesverdien i kulturlandskapet er et viktig element i folks friluftsliv, ikke minst rundt tettstedene i fylket. En aktivisering av både kulturlandskap og -minner vil bety en berikelse for opplevelsene knyttet til friluftsliv, og det er her fortsatt et stort potensial med behov for skilting og enkel tilrettelegging.

FRILUFTSLIV - IDRETT

Idrett kan defineres som sportsutøvelse hvor det konkurreres eller hvor prestasjoner måles. Aktivitet som foregår i særskilte anlegg og som krever spesielle kvalifikasjoner skiller seg fra det tradisjonelle friluftslivet, men aktiviteter i grenseland mellom friluftsliv og idrett er i ferd med å få økende betydning og omfang. Det tenkes da på aktiviteter som turorientering, jogging, sykling, turmarsjer, padling, fjellsport osv. Selv om dette er aktiviteter som har økende popularitet vil det være ulike organisasjoner og ikke friluftslivsmyndighetenes oppgave å ivareta dette.

Også i forholdet mellom friluftsliv og idrett vil det kunne oppstå konflikter, f.eks. ved at organiserte aktiviteter okkuperer områder som tradisjonelt har vært åpne og kanskje tilrettelagt, for allmenn ferdsel.

Idretten har gjennom overskuddet fra tippemidlene hatt gode muligheter for utbygging av anlegg for trening og konkurranser. Det er imidlertid forutsatt at disse midlene i økende grad også skal gå til friluftslivsformål.

FRILUFTSLIV - REISELIV

Reiseliv og friluftsliv har i utgangspunktet til en viss grad sammenfallende interesser, men utviklingen i de senere år har medført at motsetninger og konflikter har økt.

Som eksempel på konfliktstoff kan nevnes organisert bruk av naturen - ofte i forbindelse med bygdeturisme - og et stadig økende antall bobiler som tar naturen i bruk på en slik måte at det både medfører forurensning og slitasje, og i noen tilfeller begrenses også den frie ferdselen for andre.

Dagens lovverk gir i liten grad mulighet for å regulere disse forholdene, men det forutsettes at problemene til en viss grad kan løses ved samarbeid mellom myndigheter og næring. Det er liten tvil om at både friluftsliv og reiseliv i lengden vil tape på den forringelsen av naturen som uhemmet kommersiell utnytting medfører.

Ut fra de erfaringer en etterhvert får på dette feltet, synes det klart at myndighetene må foreta en oppdatering av lovverket. Den utviklingen vi nå ser var f.eks. knapt tenkbar da friluftsloven ble vedtatt i 1957.

2.5. KOMMUNENE

Kommunene er samlet sett det viktigste forvaltningsnivået for friluftinteressene. Gjennom den kommunale planleggingen legges vilkårene for friluftslivet, og konkrete tiltak prioriteres. Både når det gjelder kommunale og statlige friluftslivsområder, er det som oftest kommunene som står for gjennomføringen av sikring, planlegging og opparbeiding, og som også har det daglige ansvar for drift og vedlikehold.

Kommunene har også ansvaret for å utforme planer og fremme søknader for friluftslivsanlegg som er berettiget til spillemidler. Det er en klar målsetting at en økt andel av spillemidlenes overskudd skal gå til friluftsliv, og kommunene har derfor både et ansvar for å nyttiggjøre seg denne finansieringskilden og en mulighet til å få gjennomført tiltak.

I de siste årene er det fra fylkesmannens side anbefalt at kommunene utarbeider egne handlingsplaner for friluftsliv. Det forutsettes at friluftslivsplanene gjennom behandlingsprosessen skal gis en både areal- og budsjettmessig forankring i kommunen. Planene vil også være nyttige redskap for satsning og prioritering når det gjelder å forberede og å fremme søknader om eksterne midler.

I rundskriv T-937 til kommunene, legger Miljøverndepartementet og Kommunenes Sentralforbund vekt på at ivaretagelse av friluftslivsinteressene er et viktig element i de fleste satsningsområder som kommunene bør konsentrere seg om i sitt miljøvernarbeid.

Arbeidet med friluftslivet er forskjellig organisert i kommunene, men en etterhvert vanlig modell er at dette feltet er lagt til et hovedutvalg sammen med andre sektorinteresser, så som miljøforvaltning og landbruk.

Mange kommuner har fått økt kompetanse og kapasitet også når det gjelder friluftsliv, gjennom prosjektet «Miljøvern i kommunene» (MIK). MIK-reformen betyr ikke at miljøvernlederen skal overta oppgaver på friluftslivssektoren som allerede er godt ivaretatt, men medvirke til at kommunikasjonen også på dette feltet bedres og forsterkes mellom de forskjellige etater.

2.6. FRILUFTSLIVSORGANISASJONENE

Frivillige organisasjoner gjør en stor og betydningsfull innsats innenfor friluftslivssektoren, spesielt ved opplæring og aktivisering av barn og ungdom.

Tolv av organisasjonene har gått sammen i Friluftslivets Fellesorganisasjon (FRIFO), og med sitt medlemstall og oppbygging er dette en slagkraftig medspiller på friluftslivets side.

Ti av organisasjonene tilknyttet FRIFO har avdelinger i Sør-Trøndelag:

- Trondhjems Turistforening
- Norges Folkesportsforbund
- Sør-Trøndelag fylkeslag av Norges Jeger- og Fiskerforbund
- Trøndelag krets av Norges KFUK-speidere
- Trøndelag krets av Norges KFUM-speidere
- Norges Orienteringsforbund
- Norges Røde Kors Hjelpekorps
- Norges Speiderforbund
- Sør-Trøndelag 4H
- Syklistenes Landsforbund

2.7. VIRKEMIDLER I FRILUFTSLIVSPOLITIKKEN

Lover som har betydning for friluftslivet:

FRILUFTSLOVEN er «grunnloven» for friluftslivet. Hovedformålet med loven er å sikre og regulere allmennhetens ferdsel. Frilftsloven gir foruten rett til fri ferdsel i utmark, andre bestemmelser som skal avklare forholdet mellom allmennhetens ferdsel og den næringsmessige utnyttelse av utmarka. I frilftsloven ligger det derfor også en plikt til å ta hensyn til nærings- og grunneierinteressene. Frilftsloven pålegger alle som ferdes i naturen å opptre hensynsfullt og varsomt, slik at naturmiljøet ikke skades og at ferdselen ikke er til ulempe for andre friluftslivsfolk.

Allemannsretten - en forutsetning for friluftsliv

Folks rett til fri ferdsel i utmark har lange tradisjoner i Norge og er en av grunnpillarene i norsk friluftsliv. Ferdselsretten ble lovhjemlet da Frilftsloven ble vedtatt i 1957.

Allmennheten sikres gjennom loven bl.a. rett til

- å ferdes fritt til fots eller på ski i utmark
- å ferdes over frossen/snødekt innmark om vinteren
- å raste, slå leir og overnatte i naturen
- å bruke ro- og seilbåt, kano og kajakk i vassdrag
- å sykle og ri langs veier i utmark
- å ferdes i båt, fortøye og gå i land i utmark langs sjøen

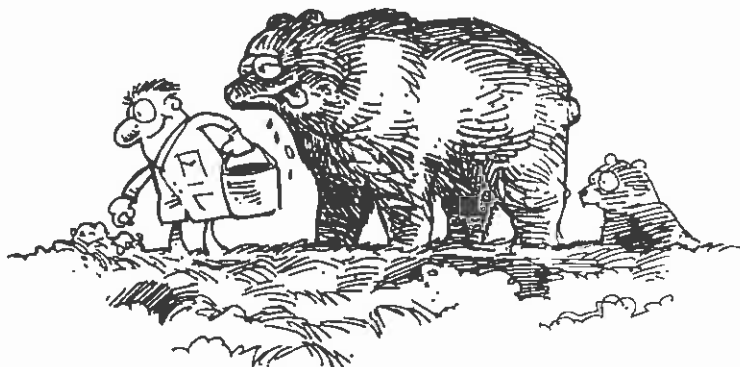
Retten til å plukke bær, sopp, nøtter og blomster i utmark er hjemlet i Straffeloven.

I områder fredet med hjemmel i naturvernloven, kan det være regler som begrenser ferdselen av hensyn til verneformålet.

For friluftslivsmyndighetene er det en helt sentral oppgave å verne om den frie ferdselsretten i Norge.

Etter loven skal det være en fylkesfriluftsnemnd i hvert fylke, men fylkeskommunen kan selv bestemme om den skal velges som et eget organ eller om arbeidsfeltet skal legges til et annet organ. I Sør-Trøndelag er fylkesfriluftsnemnda innlemmet i Hovedutvalg for næring, samferdsel og kultur.

I kommunene kan kommunestyret vedta at det skal velges friluftsnemnd. I dag blir stort sett ansvaret for friluftslivssaker lagt til et hovedutvalg, som også har andre ansvarsområder.

PLAN- OG BYGNINGSLOVEN regulerer den kommunale arealforvaltningen, og har derfor stor betydning for friluftslivets interesser. Se eget avsnitt om planlegging side 16.

NATURVERNLOVEN slår fast at naturen er en nasjonalverdi som må vernes, og at inngrep bare bør foretas ut fra en langsiktig og allsidig ressursdisponering som tar hensyn til at naturen i framtiden bevares som grunnlag for menneskenes virksomhet, helse og trivsel. Loven hjemler etablering av ulike typer verneområder, og slikt vern er i all hovedsak positivt i forhold til friluftslivets interesser.

LOV OM MOTORFERDSEL I UTMARK har som formål å regulere motorferdselen i utmark og vassdrag for å verne om naturmiljøet og å fremme trivselen, og har som utgangspunkt at motorferdsel er forbudt i utmark. Skader og ulemper denne typen ferdsel kan medføre, ville vært et økende problem uten bestemmelsene i motorferdselsloven.

SKOGLOVEN har i sin formålsparagraf at det i skogsdriften skal legges vekt på skogens verdi som rekreasjonskilde og som miljø for planter og dyr og som område for jakt og fiske. Hogst skal utføres slik at det tas rimelig hensyn til naturmiljøet og friluftslivet, og løyper, stier o.l. skal ikke ødelegges eller stenges.

VILTLOVEN vedrører friluftslivet i det det heter at all virksomhet skal ta hensyn til viltet, slik som egg, reir, boplasser, trekkveier m.v. I områder som har særlig stor betydning for viltet, kan det settes forbud mot anlegg, bygging eller annen virksomhet. Viltloven gir også adgang til å regulere ferdselen i spesielt sårbare områder.

LOV OM LAKSEFISKE OG INNLANDSFISKE har betydning for utøvelse av fritidsfiske. Bl.a. hjemler loven gratis fiske for barn under 16 år.

VASSDRAGSLOVEN gir allmennheten rett til fri ferdsel i vassdrag (med unntak av motorisert ferdsel). Etter bestemmelsene i loven skal ikke større tiltak settes i verk uten konsesjon. Vurdering av søknader skal bl.a. omfatte hensynet til friluftslivet.

LOV OM ERVERVSKONSESJON - har bl.a. som formål å ivareta friluftslivs- og naturverninteresser i konsesjonssaker. Virkemidler er kommunal og statlig forkjøpsrett, samt å stille vilkår for konsesjon.

STRAFFELOVEN

Allemannsretten som kan sies å være bakgrunnen for all senere lovutforming når det gjelder det vi i dag omtaler som friluftsliv, er hjemlet i straffeloven.

2.7.1 De viktigste tilskottsordningene

Over statsbudsjettet blir det årlig avsatt midler til planlegging, sikring og tilrettelegging av friluftslivsområder. Midlene blir disponert av Direktoratet for naturforvaltning (DN) som har avgjørelsesmyndigheten når det gjelder sikringssaker, men som gir rammebevilgninger for tilskott til planlegging og opparbeiding til de respektive fylkesmenn.

Via DN blir det også gitt tilskott til fiskeforvaltning, viltforvaltning og fra 1992 også til «Ak-sjon Vannmiljø» (AV), som i hovedsak er forutsatt å brukes til oppfølging av flerbruksplaner for vassdrag. Deler av disse tilskuddsmidlene kommer også det allemenne friluftslivet til gode.

Det er forutsatt at fylkesmannen samordner tilskottsordningene, slik at de får best mulig effekt. Det er utarbeidet felles søknadsskjema. DN sender hvert år ut rundskriv til kommuner og organisasjoner om ordningene.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag fikk i 1995 en rammebevilgning på kr.780.000 til planlegging og opparbeiding av friluftslivsområder.

Som eksempel på bruk av midlene, kan nevnes tilskott til kommunale friluftspaner, opparbeiding av nærfriluftsområder, statlige friluftslivsområder, gjestebåtplasser m.v.

Statskog får etter søknad tildelt midler fra Landbruksdepartementet til friluftsmål. I 1995 hadde forvaltningen kr. 245.000 til bruk i fylkene Nord- og Sør-Trøndelag. Som eksempel på samordning av statlige friluftsmidler og de midler Statskog disponerer, kan nevnes tilrettelegging av Mølmannsdalen i Røros, Storbumyrn-området i Meldal og Sjulungen i Midtre Gauldal..

Spillemidler kan nå også brukes til å finansiere opparbeiding av turveger, turstier, skiløyper og turkart. Ordningen administreres av kulturavdelingen i fylkeskommunen. Kulturdepartementet sender ut årlige rundskriv. Av et disponibelt beløp på ca. 14 mill. kr. ble det i 1995 gitt kr. 475.000 av spillemidlene til friluftslivsanlegg i Sør-Trøndelag. Det er en klar målsetting at friluftslivets andel av spillemidlene skal økes.

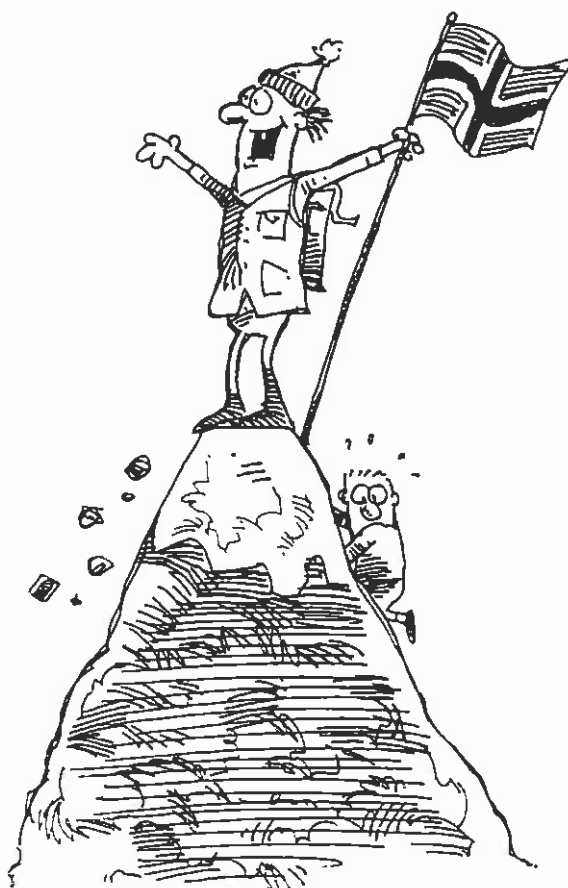
Av tiltak hvor det er blitt samordnet finansiering mellom spillemidler og ordinære friluftslivsmidler, kan nevnes Grønneset friluftsområde i Skaun, Buvatnet friluftsområde i Rennebu og Kullsjøen friluftsområde i Oppdal.

Kulturlandskapsmidler kanaliseres gjennom lokale landbrukskontor og fordeles av fylkesmannens landbruksavdeling. Disse midlene kan bl.a. brukes til å bedre tilgjengeligheten i jordbruksområder, f.eks. ved etablering av turveger og stier. Det forutsettes at grunneier selv søker eller samarbeider om søknaden. I 1995 hadde landbruksavdelingen 2 mill.kr. til fordeling innenfor denne ordningen. Som eksempel på bruk av midlene kan nevnes at det er gitt tilskott til rydding av sti langs Orkla på Storås i Meldal.

Tabell 1: Oversikt over viktige etater og organisasjoner og deres viktigste virkemidler i arbeid med friluftsliv

Offentlige etater	Virkemidler
<i>Fylkesmannen i Sør-Trøndelag</i>	
Miljøvernavdelingen	* Fordeling av statlige friluftslivsmidler og oppfølging av de prosjektene som får tilskott. * Uttalelse til søknader om statlige midler til sikring av friluftslivsområder. * Forvaltning av statlige friluftslivsområder. * Ivareta friluftslivsinteressene i arealforvaltningen ved uttalelser og evt. innsigelser i plan- og inngrepssaker. * Utøve myndighet etter lov om motorferdsel i utmark. * Følge opp rikspolitiske retningslinjer, f.eks. barns interesse i planlegging, inngrep i verna vassdrag. * Prosjekter knyttet til friluftsliv. * Ivareta friluftslivets interesser gjennom samordning med andre av avdelingens ansvarsområder, bl.a. naturvern, allmenhetens adgang til jakt og fiske og fordeling av tilskott til vilt- og fiskestelltiltak samt til Aksjon Vannmiljø.
Landbruksavdelingen	* Kanalisere midler til friluftslivsformål gjennom den årlige fordelingen av kulturlandskapstilskott. * Utøve myndighet etter plan- og bygningsloven, jordloven, skogloven, konsesjonsloven.
<i>Sør-Trøndelag fylkeskommune</i>	* Hovedansvar for fylkesplanlegging. * Myndighet etter plan- og bygningsloven og kulturminneloven. * Fordeling av spillemidler.
<i>Kommunene</i>	* Ansvar for kommuneplanlegging. * Politisk og administrativt ansvar for innbyggernes tilgang til natur/friluftsliv. * Egne bevilgninger til friluftslivsformål. * Myndighet i medhold av friluftsloven. * Ansvar for oppvekst-, helse- og kultursektoren.
<i>Statens Utdanningskontor</i>	* Tilsynsmyndighet for grunnskole og videregående skole. * Veiledningsoppgaver overfor skolene. * Ansvar for fylkeskontaktgruppa for miljølære. * Egne midler til miljøprosjekt.
<i>Interkommunale friluftsråd</i>	* Trondheimsregionens Friluftsråd som omfatter kommunene Trondheim, Malvik, Skaun, Klæbu og Melhus, har som hovedoppgave å samordne og initiere tiltak av regional betydning innen friluftslivssektoren. TRF fordeler deler av medlemskommunenes egne bevilgninger til friluftslivsformål.

Frivillige organisasjoner	Virkemidler
<i>Forskjellige organisasjoner som:</i> Speiderorganisasjonene, 4H, turistforening, jeger- og fiskerforeninger, Røde Kors, båtforeninger, grunneierlag, næringsorganisasjonene i landbruket m.fl.	* Virksomheten i de fleste organisasjoner bygger på frivillig innsats, og de viktigste virkemidlene er dugnad, engasjement, lokalkunnskap, erfaring og veiledning. Noen av organisasjonene har også egne anlegg for aktiviteter, f.eks. hytter og merkede ruter, fiskeplasser, småbåthavner o.l.
Statsforetak/selskaper	Virkemidler
<i>Statskog</i>	* Eier og forvalter vesentlige utmarksområder. * Egne ansatte som også arbeider med tiltak for friluftsliv. * Egne bevilgninger til arbeid med friluftslivstiltak. * Fjelltjenestesamarbeidet.
<i>Skogselskapet</i>	* Egne utmarkseiendommer. * Egne ansatte som arbeider med bl.a. tilrettelegging av naturstier. * Egne midler til informasjon om utmarka. * Egne informasjonsopplegg om skog, beregnet for bruk i skolen.

2.7.2 Planlegging

Arealplanlegging etter plan- og bygingsloven er i tillegg til den frie ferdselsretten det viktigste virkemiddel for å ivareta friluftinteressene. Kommuneplan og reguleringsplan gir grunnlaget for det videre arbeidet med å sikre råderett og tilgjengelighet til friluftsområder. Planene gir imidlertid ikke allmenheten utvidet rett til bruk av arealene i forhold til bestemmelsene i friluftsloven. Det er derfor ikke tilstrekkelig å utvikle gode planer, planene må også realiseres.

KOMMUNEPLANEN fastlegger bruken av arealene i kommunen gjennom planens arealdel. Planen skal også inneholde en tekstdel med mål og retningslinjer, samt et handlingsprogram, og det er et mål at de viktigste konklusjonene i de kommunale friluftspanene tas inn i dette plan-dokumentet.

Flere arealbruksformål kan gi en indirekte sikring av friluftsområder. For byggeområder kan det avsettes areal for nærturområder, parkarealer og badeplasser. Det vanligste er imidlertid at friluftsområder kommer inn under samlekategoriene landbruks-, natur- og friluftsområde (LNF). Andre aktuelle formål er bruk og vern av vassdrag og sjøområder og områder båndlagt i medhold av særlov. I tillegg til selve arealbruksformålene er det mulig å gi bestemmelser til planen. Disse bestemmelsene kan f.eks. gi regler for antall, størrelse og lokalisering av utearealer i byggeområder.

REGULERINGSPLANEN utarbeides for mindre områder av kommunen, den er mer detaljert og skal gjelde på ubestemt tid. Reguleringsplanen kan oppheves av ny kommuneplan. En vedtatt reguleringsplan gir kommunene rett til å ekspropriere for å gjennomføre planen. De mest aktuelle reguleringsformål for friluftsliv er friområde og en rekke underformål under spesialområde, f.eks. friluftsområde, parkbelte i industriområde, naturvernområde, område for bevaring.

Regulering til friluftsområde gjelder vanligvis større områder som ikke er forutsatt tilrettelagt i vesentlig grad.

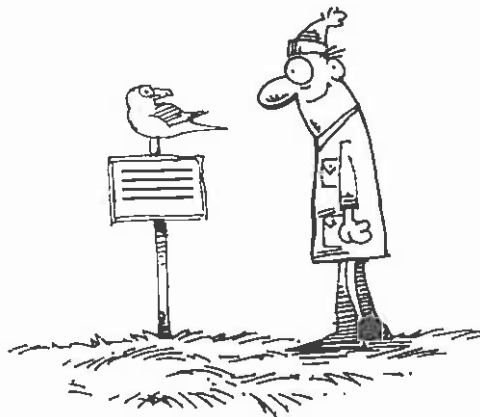
2.7.3 Sikring av friluftsområder

Mange og store utfarts- og friluftsområder blir tilstrekkelig sikret gjennom båndlegging i kommunale arealplaner.

For endel spesielt attraktive og intensivt brukte områder, vil det imidlertid være behov for endel tilrettelegging og opparbeiding, og for å få gjennomført dette er det hensiktsmessig at det offentlige kjøper eller inngår langsiktig leieavtale for området.

På statsbudsjettet er det årlig avsatt midler til sikring av friluftsområder. Disse midlene kan nyttes som tilskott (opptil 50 %) ved kommunalt kjøp av arealer, eller til statlig erverv av områder.

I Sør-Trøndelag er det til nå gitt midler til sikring av 53 friluftsområder med et samlet areal på ca. 17.400 daa.

2.8. STATUS FOR FRILUFTSLIVET I SØR-TRØNDELAG

Generelt om friluftsliv i Sør-Trøndelag

Naturen i Sør-Trøndelag gir fylkets innbyggere mulighet til å dyrke mange forskjellige typer friluftsliv - og de fleste har god tilgang til tur- og friluftsområder enten de bor ved kysten eller i innlandet. De fleste kommuner i Sør-Trøndelag har en ganske spredt bosetting, noe som i utgangspunktet er med på å gi innbyggerne kort avstand og lett adkomst til utmarksområdene.

Innenfor fylkets eneste «storby» - Trondheim - kan imidlertid kampen om og for attraktive grøntområder bli mer tilspisset. Stilt opp mot store og tunge utbyggingsprosjekter, vil friluftslivets interesser lett tape. Men i Trondheim blir det selvsagt også gjort en aktiv innsats for å ta vare på og å legge tilrette for bruk både av nærfriluftsområder og markaområder, og det er langt fra grunnlag for å karakterisere den mulighet innbyggerne i denne kommunen har til å utøve friluftsliv, som dårlig.

Nesten alle kommunene i Sør-Trøndelag har, bl.a. gjennom ordningen med statlige friluftslivsmidler, sikret attraktive friluftsområder - både av lokal og regional interesse - hvor det har vært ønskelig med mer eller mindre intensiv tilrettelegging. De brukerundersøkelsene som er foretatt på noen av disse områdene, viser både at områdene er aktivt brukt og at brukerne er fornøyd med graden av tilrettelegging.

Funksjonshemmede har tradisjonelt hatt dårlig adgang til frilufts- og naturområder. De senere år er det imidlertid lagt stor vekt på at tilrettelegging av områder skal foretas på en slik måte at f.eks. rullestolbrukere skal kunne ta seg fram - enten alene eller med noe hjelp.

Det er ikke foretatt noen fylkesomfattende undersøkelser som fastslår sør-trøndernes bruk og prioritering av friluftsliv som fritidstilbud. Spørreundersøkelsene som er gjennomført som bakgrunnsmateriale for arbeidet med de kommunale friluftslivsplanene i Sør-Trøndelag, gir imidlertid et visst bilde av folks aktiviteter og ønsker på friluftslivssektoren, og vil være en viktig rettesnor for arbeidet framover.

Friluftsliv i kystområdene

Inkludert øyer, har Sør-Trøndelag en kystlinje på ca. 5000 km med natur som varierer fra steile klipper til blomsterrike strandenger. For mange er nettopp opphold og aktiviteter knyttet til sjøen den mest etterspurte friluftslivsopplevelsen, og stort sett er det i Sør-Trøndelag gode forutsetninger for tilgang til attraktive strand- og sjøområder.

Flere steder langs sjøen er det foretatt tilrettelegging for å lette og å sikre tilgangen til f.eks. badeliv og båtliv, men det vil likevel være den frie ferdselsretten som har størst betydning for tilgjengeligheten til strandsonen.

Den kanskje største trusselen mot fri ferdsel langs sjøen, ligger sannsynligvis i den privatisering av arealene som hyttebygging i strandsonen medfører. Det bør derfor være et mål at først og fremst kommunene, men også sentrale myndigheter, legger større vekt enn hittil på å bruke den redskapen som ligger i Plan- og bygningslovens byggeforbudet i 100-metersbeltet langs sjøen.

Friluftsliv i innlandet

Store deler av Sør-Trøndelags areal består av utmark og fjell - områder som tradisjonelt har hatt stor betydning for utøvelse av friluftsliv; ikke minst den del av friluftslivet som i sin opprinnelse ga grunnlag for menneskets overlevelse: jakt og fiske.

Fortsatt har de aller fleste av fylkets innbyggere god tilgang til disse utfartsmålene, både områder hvor det er lagt til rette for intensiv bruk/ferdsel og områder som helt eller delvis består av urørte natur. Men også her i fylket er fjell- og utmarksområdene utsatt for press fra ulikt hold, noe som bl.a. gir seg utslag i at stadig mindre arealer kan defineres som «urørt natur».

De interessene som oftest er på kollisjonskurs med friluftslivets interesser når det gjelder bruk av arealer, er hyttebygging, vegbygging, kraftutbygging og til dels skogsdrift. I tillegg til at de nevnte tiltak legger beslag på, evt. stenger for bruk av, attraktive utfartsområder, har de også ofte negativ innvirkning på flora og fauna - dvs. at naturopplevelser som en viktig del av friluftslivet blir redusert.

Friluftsliv i Trondheimsregionen

Befolkningskonsentrasjonen i Trondheim gjør selvsagt at forholdene på friluftslivssektoren er en annen enn i mer grågrønte strøk, og at presset på og konkurransen om områdene er langt større enn i andre deler av fylket.

En viktig faktor for at friluftslivet fortsatt skal ha gode kår, er aktiv innsats for både å ta vare på allerede brukte og tilgjengelige områder, og å åpne for bruk av områder som i dag er lite tilgjengelige. I denne sammenheng er det av betydning at en i regionen ser arealdisponeringen i en videre sammenheng enn bare på kommuneplanen, dvs at det bør legges inn vurderinger som også gjenspeiler gjensidig behov kommunene i mellom.

Innenfor byens egne grenser vil det fortsatt være nødvendig med årvåkenhet når det gjelder markaområdene og det utbyggingspresset som en fra tid til annen ser mot f.eks. den «røde strek». Grøntdragene er et viktig bidrag til befolkningens trivsel både som en del av det visuelle bildet av byen og som attraktive og lett tilgjengelige turområder i nærmiljøet. Disse områdene er av spesielt stor betydning i satsningen på «friluftsliv i hverdagen», og bør sikres både gjennom planarbeid og ved offentlig kjøp eller leie.

Nedbygging av strandområder i Trondheimsregionen har ikke skjedd i stor skala, men endel attraktive strandsoner er vanskelig tilgjengelige pga beliggenhet i nær tilknytning til landbruk og dyrkningsland. Dette gjelder i første rekke deler av Byneset, og det må for kommunen være en prioritert arbeidsoppgave å komme fram til ordninger som gjør disse arealene tilgjengelige for allmenheten på en slik måte at en unngår dagens situasjon med konflikter mellom friluftslivets og jordbrukets interesser.

3. MÅL OG INNSATSOMRÅDER

En målsetting om "friluftsliv for alle" innebærer både enkel tilgang til friluftsarealer og at flest mulig er interessert i å drive friluftsliv.

I tråd med DN's handlingsplan for friluftsliv er innsatsen på dette grunnlag konsentrert om to hovedområder;

- *stimulering til friluftsliv*
- *tilrettelegging for friluftsliv*

I det følgende presenteres en utdyping av disse områdene, med målsettinger og konkrete tiltak innenfor hvert delområde.

3.1 STIMULERING TIL FRILUFTSLIV

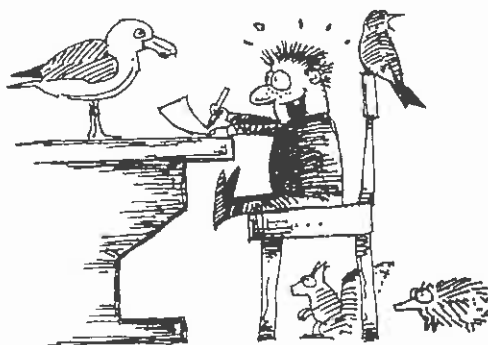
3.1.1 Barn i natur

MÅL	Legge tilrette for at barn kommer ut i natur ved å gi friluftsliv høyere prioritet på et tidlig stadium i oppveksten. Gode naturopplevelser gir grunnlag for aktivitetsglede, utvikling av positive holdninger og engasjement for miljøvern.
BAKGRUNN	Bedring av oppvekstvilkårene for barn er et av regjeringens hovedsatsningsområder for 1990-årene. Å prioritere friluftslivsarbeid rettet mot barn er i tråd med anbealingene i Friluftslivsmeldingen. Flere barnehageprosjekter med vekt på friluftsliv, naturkjennskap og miljøbevissthet er gjennomført i siste årene, og det er behov for ytterligere erfaring.
STATUS	DNs prosjekt «Bare ei bjørk» og MVAs prosjekt «Piggsvinkampanjen» har blitt gjennomført i flere barnehager i fylket. Flere kommuner/enkeltbarnehager arbeider dessuten på eget initiativ aktivt med «Barn i natur». Som gode eksempel kan nevnes «Friluftsbarnehage» på Gåsbakken i Melhus og på Berkåk i Rennebu. Barnas naturverden i Rennebu: Et fjellområde tilrettelagt på barns premisser.
TILTAK	• Kontakt/møter med barnehagepersonale på lokal - og fylkesplan. • Aktiv kontakt og samarbeid mellom «grønne» kommunale etater og barnehager. • Idehefte om friluftslivsaktiviteter for førskole/barnehagebarn. • Tilrettelegging av uteområder for bruk/læring ved barnehager og boligområder. • Prosjekt i utvalgte barnehager i Trondheim: Analyse av bruk av nær-områder til friluftsliv, status, flaskehalser, forslag til tiltak.
ANSVAR	Kommunene, Fylkesmannen v/sosial- og familieavdelingen og miljøvern-avdelingen, Statens utdanningskontor, lag og organisasjoner.

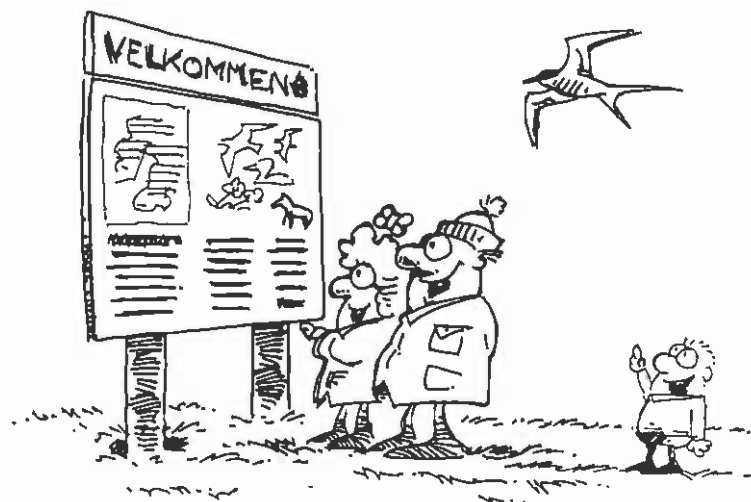
3.1.2 Friluftsliv i grunnskolen

MÅL	Gi barn og unge mulighet til naturopplevelse, utvikling av skaperevne og egenferdighet og økte økologiske og kulturhistoriske kunnskaper gjennom opphold og aktivitet ute. Bidra til en innholdsrik oppvekst gjennom utløsning av eventyrlyst og trang til spenning, utvikling av lokal identitet, naturkontakt og miljøbevissthet og etablering av sunne mosjonsvaner.
BAKGRUNN	Friluftslivsmeldingen framhever at undervisningen i friluftsliv bør styrkes. Mønsterplanen for grunnskolen (M 87) legger vekt på integrering av natur- og miljøundervisning i alle fag. Positive naturopplevelser er et viktig grunnlag for miljøundervisning, og skolens utemiljø og nærområder skal nyttes i undervisningen. Friluftsliv er spesielt knyttet til hovedemnene «friluftsliv, lek og idrett» og «overlevings/livbergingsaktiviteter».
STATUS	MVA deltar i fylkeskontaktgruppa for miljøundervisning sammen med flere statlige etater og utdanningsinstitusjoner. Målet er å få miljøundervisning inn som en integrert del i alle skolens aktiviteter. Tilbud til skolene om prosjekter, f.eks. «Vår bekk - Norges vassdrag», «Mange bekker små -», «Lære med skogen», kystovervåking.
TILTAK	• Videreføring av samarbeidsgruppen med formål å ansvarliggjøre skolene. • Delta i kurs for lærere. • Tilbud til skolene om «Prosjektpakker», f.eks. bruk av og undervisningsmuligheter i friluftslivs- og naturvernområder.
ANSVAR	Statens Utdanningskontor, Fylkesmannen v/miljøvernavdelingen og landbruksavdelingen, utdanningsinst, fylkeskommunens kulturvernavdeling.

3.1.3 Naturveiledning/informasjonssentra

MÅL	Stimulere til opphold og aktivitet i natur og fremme nysgjerrighet, aktivitetsglede og eventyrlyst. Bidra til at positive opplevelser i natur fremmer forståelse for grunnleggende økologiske sammenhenger, naturens egenverdi og samspillet natur, mennesker og kultur. Bidra til økt miljøbevissthet.
BAKGRUNN	Friluftslivsmeldingen framhever veiledning, informasjon og opplæring i friluftsliv som et satsningsområde, og oppfordrer til opprettelse av informasjonssentra i viktige natur- og friluftsområder. Informasjon og medvirkning står også sentralt i gjennomføringen av St.meld.nr.46 (1988-89) «Miljø og utvikling».
STATUS	Det er egne utstillinger for naturinformasjon knyttet til Rørosmuseet i Røros og Kongsvold Fjellstue i Oppdal. I mange av naturvernområdene i fylket er det foretatt tilrettelegging - f.eks. naturstier, informasjonstavler o.l. - med sikte på å gi publikum kunnskap om natur og naturforhold. Både generelt og for enkeltområder er det utgitt brosjyremateriell.
TILTAK	• Videreutvikle informasjonstiltakene knyttet til verneområdene i Gaulosen. • Informasjon om friluftsliv og naturvern i de planlagte natur- og kulturinformasjonssentra i Ørland og på Lavollen i Trondheim. • Videreutvikle planene for nye informasjonssentra på Kongsvoll i Oppdal og på Røros. • Videreutvikle informasjon og tilrettelegging i verneområder.
ANSVAR	Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannens miljøvernavdeling, Statskog, kommuner, organisasjoner og lag.

3.1.4 Jakt og fritidsfiske

Jakt og fiske har tradisjoner tilbake til en tid med sjølberging og matauk, men er i dag av de mest populære fritidsbeskjeftigelsene.

I motsetning til de aktivitetene som er omtalt tidligere, er imidlertid ikke jakt og fiske et gratis friluftslivstilbud. Unntak gjelder for sjøfiske etter andre arter enn laksefisk og at barn under 16 år er fritatt for å betale fisketrygdavgift og fiskekort.

Både for jakt og fiske må det betales en årlig avgift til staten. Disse midlene blir øremerket til vilt- og fiskeforvaltning. Grunneier/rettighetshaver har dessuten rett til å ta betaling for utøvelse av jakt og fiske på sin eiendom.

Mulighetene til å utøve disse aktivitetene varierer ut fra naturgitte forhold og tilrettelegging.

Fra friluftslivsmyndighetenes side er det et uttalt mål at tilgjengeligheten til jakt og fritidsfiske skal økes. Særlig gjelder dette barn og ungdoms muligheter til å drive fritidsfiske.

Både når det gjelder jakt og fiske vil det kunne oppstå konflikter i forhold til annen utøvelse av friluftsliv. Slike konflikter vil kunne oppstå mellom den **eksklusive** og den **folkelige** form for fritidsfiske, og i forholdet mellom høstens storviltjakt og en aktiv periode for turgåere og bær- og sopp-plukkere.

Jakt

MÅL

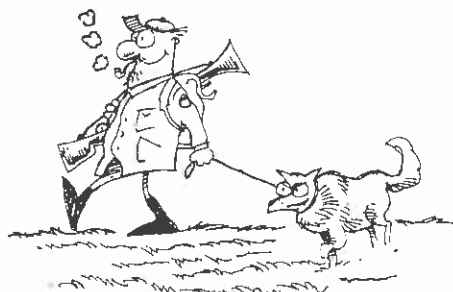
Bedre mulighetene til å drive jakt. Jakt innebærer spenning, forventning, naturopplevelse og utnyttelse av fornybare ressurser. Jakt som drives slik at uttaket ligger innenfor artenes bæreevne står sentralt i den offentlige naturforvaltningen.

BAKGRUNN

Jakt er en tradisjonsrik friluftslivsaktivitet med røtter i sjølberging og matauk. Type, mangfold og mengde av jaktbare arter varierer, avhengig av bl.a. klima og naturgrunnlag. Mulighetene for jakt varierer også mht rettigheter og tilrettelegging. Friluftslivsmeldingen peker på at allmennhetens jakttilbud bør bedres både på statsgrunn og på privat grunn. Det er under utvikling et eksklusivt leiemarked, som kan begrense allmennhetens muligheter til jakt og som er prisdrivende.

STATUS

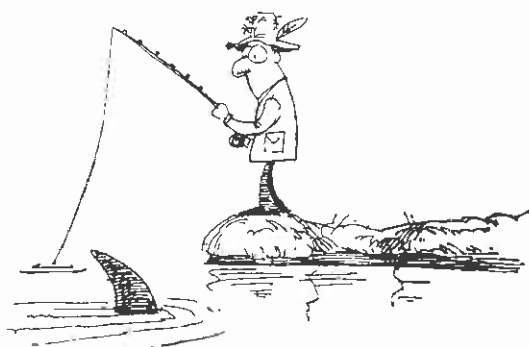
Store deler av arealet i Sør-Trøndelag er viltproduserende. Det blir jaktet på alle hjorteviltarter og de fleste jaktbare småviltarter i fylket. Det er utarbeidet viltkart for de fleste kommuner. I tillegg til skriftlig informasjon, rapporter m.v., avholdes det årlige konferanser med kommunale viltmyndigheter, jegerorganisasjoner m.v. Eget kart/brosjyre om jakt- og fiskemuligheter i Sør-Trøndelag er utarbeidet.

TILTAK	• Påvirke samordning av områder for salg av småviltjaktkort. • Arbeide for å bedre/opprettholde allmennhetens tilgang til jakt, spesielt storviltjakt.
ANSVAR	Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannens miljøvernavdeling, jakt/fiske-organisasjoner, grunneierlag, kommuner.

Fritidsfiske

MÅL	Bedre mulighetene til å drive fritidsfiske. Fritidsfiske gir spenning og forventning, naturopplevelse og utnyttelse av fornybare ressurser. Fritidsfiske som ligger innenfor artenes bæreevne står sentralt i offentlig naturforvaltning. Aktiviteten har også betydning som del av utmarksnæringen.
BAKGRUNN	Friluftslivsmeldingen framholder behovet for videre arbeid for å bedre allmennhetens tilgang til fritidsfiske. Fritidsfiske (med håndredskap) er en av våre mest utbredte friluftslivsaktiviteter, og fiskemulighetene er jevnt over gode. Fritidsfiske i sjøen med håndredskap er gratis hele året, også fiske etter laksefisk. For fiske i innlandsvann og elver betales fiskeravgift til staten, og fiskekort til grunneier.
STATUS	Sør-Trøndelag har noen av landets beste laks-og sjøørretelver, et utall større og mindre bekker og totalt ca. 46.900 innlandsvann. Det er utarbeidet fiskeguider for Orkla og Gaula, kart over fiskemulighetene i fylket og flere kommunevise fiskekart. Flere fiskeplasser er tilrettelagt for rullestolbrukere, slik at dette tilbud i dag er relativt godt i fylket.
TILTAK	• Videre arbeid med fiskekart og samordning av fiskekortområder. • Kultiveringsplan for laksefiske og innlandsfiske. • Tilrettelegging av fiskestier/plasser. • Arbeide for å bedre/opprettholde allmennhetens tilgang til det «eksklusive» fiske. • Overvåking av forsuring og eutrofiering.
ANSVAR	Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen v/miljøvernavdelingen, jakt/fiske-organisasjoner, grunneierlag, utmarkslag, kommuner.

3.2. TILRETTELEGGING FOR FRILUFTSLIV

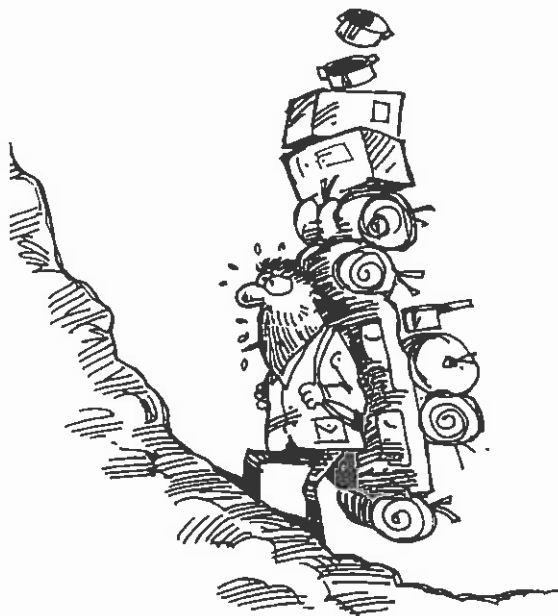
3.2.1 Nærområder - turveger

MÅL	Målet er at alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv og ha naturopplevelser i gangavstand fra bolig. Nærområder omfatter det samlede nettverk av turveier og naturarealer i tettstedsområder og tilgrensende kulturlandskap og turmarker. Etablering av turveger kan både gi muligheter for naturopplevelse i seg selv og binde sammen boligområdene med grøntområder og idrettsanlegg, og tjene som et alternativt transportnett.
BAKGRUNN	Friluftsmeldinga påpeker at boligområder og områder for friluftsliv bør bindes sammen med turdrag. Bosettingsmønsteret vårt med hovedtyngden av befolkningen bosatt i Trondheimsregionen og de andre regionale sentra, gjør det til en hovedoppgave i friluftslivspolitikken å ta vare på naturprega områder i og inntil byer/tettsteder.
STATUS	Det er gjort en betydelig innsats på dette området i fylket de siste årene, men fortsatt gjenstår en god del med hensyn til sikring og tilrettelegging. Stadig flere kommuner utarbeider lokale friluftspaner, der nærfriluftsliv og turdrag er viktige elementer. Utfordringen med å sikre og opparbeide grøntarealer/turkorridorer o.l. er særlig stor i Trondheim, hvor presset på slike områder til ulike former for utbygging er stort.
TILTAK	• Sikre grøntarealer og turdrag gjennom kommunal planlegging • Tilrettelegging av stier og adkomst i turdrag • Skilting og informasjon
ANSVAR	Kommunene, fylkeskommunen, Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen v/miljøvern avdelingen, organisasjoner, veforeninger

3.2.2 Friluftsliv i fjellet

MÅL	Sikre fylkets befolkning mulighet til å drive et kvalitativt godt og differensiert friluftsliv i fjell- og utmarksområder. Sikre urørt natur, bl.a. for å kunne oppleve, og vite at det er mulig å oppleve urørt natur gjennom friluftsliv. Det er viktig å unngå tyngre tilrettelegging, slik at urørt natur bevares.
STATUS	Det er god tilgang på utfartsområder i fylket, men mange steder har mangelfull tilrettelegging og skilting. Fylket har fire fjellområder som er viktige i nasjonal sammenheng; Dovrefjell, Sylane, Trollheimen og Femundsmarka. I disse områdene med stor ferdsel vil det være viktig å kanalisere ferdselen utenom sårbare områder. Dovrefjell, Sylane og Femundsmarka er med i den nye nasjonalpark-planen. Det er utarbeidet kart over «urørte» naturområder i fylket.
TILTAK	• Tilrettelegging, f.eks. bygging av klopper, • Utbedring av sti-/løypenett • Skilting og informasjon • Holdningsskapende arbeid mot kommunene for ivaretagelse av urørt natur.
ANSVAR	Trondhjems Turistforening, Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen v/miljøvernavdelingen, kommunene.

3.2.3 Kystfriluftsliv

MÅL

Bedre forvaltningen av friluftsområdene langs kysten, og derved gi økt kapasitet, utvidede bruksmuligheter og bedret trivsel under opphold i disse områdene. Sikre allmennheten uten tilgang til båt og hytte adgang til friluftsområder langs sjøen generelt, og bedre tilgjengeligheten til Trondheimsfjorden spesielt.

STATUS

Mange av fylkets kystkommuner har et utbyggingspress i strandsonen, og det er stort behov for å sikre de mest verdifulle områdene for allmennhetens bruk. Det er mangel på tilrettelagte områder og vanskelig adkomst til store deler av strandområdene langs Trondheimsfjorden. Badevannskvaliteten i fjorden er bedret gjennom rensetiltak de siste årene. Trondheimsfjorden har potensiale for økt fritidsfiske. Småbåttrafikken i fylket er økende, noe som medfører behov for havner og og serviceanlegg.

TILTAK

- Sikre friluftsarealer langs sjøen gjennom kommunal planlegging
- Håndheving av byggeforbudet i 100 m-beltet langs sjøen
- Tilrettelegging for sjøfiske (parkeringsplasser, fiskeplasser for funksjonshemmede).
- Sikre adkomst til strandarealer
- Etablering/rydding av badeplasser og turstier langs sjøen.

ANSVAR

Kommunene, fylkeskommunen, Fylkesmannen v/miljøvernavdelingen, Direktoratet for naturforvaltning, organisasjoner

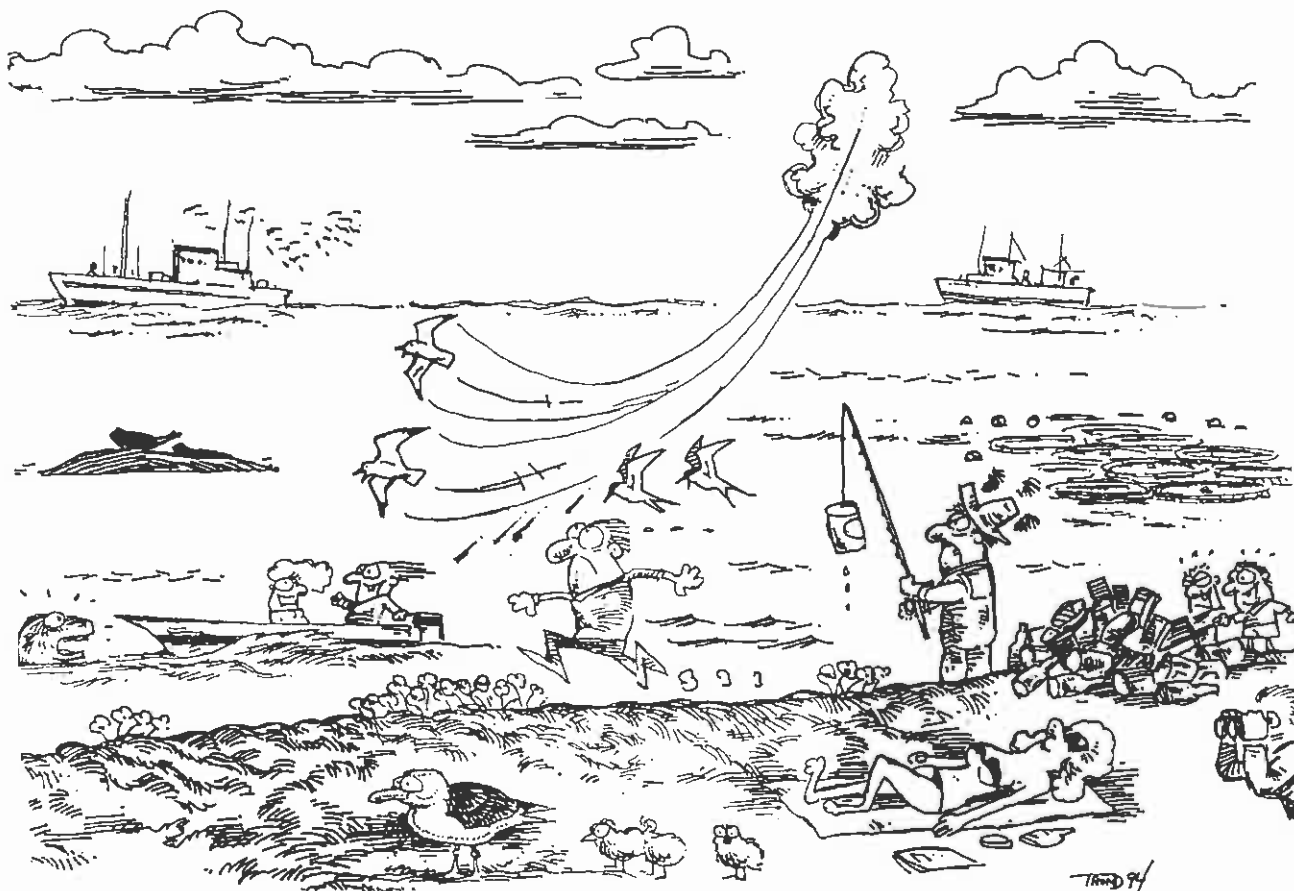
4. TILTAKSPLAN FOR MILJØVERNAVDELINGEN 1996-2000

Tabell 2. Tiltaksplan for miljøvernnavdelingen 1996-2000.

1. STIMULERING TIL FRILUFTSLIV						
Tiltak/aktiviteter	1996	1997	1998	1999	2000	Merknader
1.1. Barn i natur						
Prosjekt i barnehager i 2 bydeler i Trondheim: Analyse av bruk av nærområder til friluftsliv. Status, flaskehalsar, forslag til tiltak	X					Samarb. med Trondheim kommune og Statens utdanningskontor
Etablere egnet kontaktforum MVA - førskolebarn/barnehagebarn, som forum for å diskutere/foreslå tiltak	X					
Lage Idehefte om friluftslivsaktiviteter for førskole/barnehager		X				
Følge opp ideer/tiltak som kommer fram i kontaktforum MVA-førskolebarn/barnehagebarn		X	X	X	X	
1.2. Friluftsliv i grunnskolen						
Videreføre arbeidet i samarbeidsgruppen om miljøundervisning i Sør-Trøndelag og delta i div. aktiviteter	X	X	X	X	X	
Utvikle et tilbud til skoler knyttet til friluftsliv/undervisning i friluftsområder/verneområder annenhvert år.		X		X		
1.3. Naturveiledning/informasjssentra						
Evaluerer friluftslivstilbudene i verneområdene med forslag til forbedringer/nye tiltak		X				
Informasjon om verneområder i Trondheimsregionen knyttet til Gaulosen (eksempelvis i tilknytning til et fugletårn)	X					
Medvirke til informasjon om friluftsliv og naturvern i NAKULIN-senteret på Ørland og Lavollen i Trondheim	X	X	X			
Utvikle/vedlikeholde utstillingen på Kongsvoll	X	X				
Bidra til etablering av nasjonalpark-sentra i tilknytning til Femundsmarka og Dovrefjell nasjonalparker		X	X	X	X	
Videreutvikle informasjon i nasjonalparker og verneområder	X	X	X	X	X	
1.4. Jakt og fritidsfiske						
Bidra til samordning av områder for salg av jakt/fiskekort og stimulere til utarbeidelse av info-materiell.	X	X	X	X	X	Sør-Trøndelag Skogeierforening og kommunene er naturlige samarbeidspartnere
Tilrettelegge minst 2 områder pr. år til fiske, herunder tilpasninger til rullestolbruk	X	X	X	X	X	
Arbeide for å bedre/opprettholde allmennhetens adgang til det "eksklusive" fiske	X	X	X	X	X	Samarb. med grunneierorganisasjoner

Tabell 2 forts.

2. TILRETTELEGGING FOR FRILUFTSLIV						
Tiltak/aktiviteter	1996	1997	1998	1999	2000	Merknader
2.1. Nærområder - turveger						
Bidra til sikring av minst et grøntområde/turdrag i Trondheimsregionen pr. år.	X	X	X	X	X	Samarb. med Trondheimregionens friluftsråd og kommunene i regionen
Gi årlige tilskudd til tilrettelegging i turdrag/grøntområder i Trondheimsregionen	X	X	X	X	X	Som over
2.2. Friluftsliv i fjellet						
Utarbeide strategiplan for tilrettelegging i fjellet i Sør-Trøndelag med utgangspunkt i bl.a. Norsk Sti- og løypeplan og kart over urørt natur	X	X				Samarbeidsprosj. med deltakelse fra Trondhjems Turistforening, naturvernforbundet, repr. fra kommuner, Statskog, grunneierorganisasjoner
Medvirke til at viktige friluftsområder i fjellet ikke blir forringet ved veibygging, hyttebygging o.a. inngrep som forringer friluftslivstilbudet ved holdningsskapende arbeid mot kommunene og ved planarbeid.	X	X	X	X	X	
2.3. Kystfriluftsliv						
Gjennomføre idedugnad om hvordan oppnå bedre tilgang til friluftsområder langs kysten i Trondheimsregionen		X				Deltakelse fra kommunene og grunneier-organisasjoner
Stimulere til sikring/bedre tilgjengelighet til friluftsområder langs kysten generelt og i Trondheimsregionen spesielt			X	X	X	
Gjennom holdnings-skapende arbeid mot kommunene og i planarbeid må MVA påse at byggeforbudet i 100-metersbeltet langs kysten håndheves slik at det allmenne friluftsliv ikke blir skadelidende	X	X	X	X	X	

5. VEDLEGG

5.1. OVERSIKT OVER OMRÅDER SOM ER SIKRET TIL FRILUFTSLIVSFØRMÅL MED STATLIGE MIDLER I SØR-TRØNDELAG

KOMMUNE	OMRÅDE	EIER	AREAL	BRUK
Agdenes	Øyangen	S	66	Badeplass, turer sommer/vinter
Bjugn	Mebostadsjøen	S	42	Bade/fiskeplass, småbåthavn
Frøya	Kvernøystraumen	K	1	Parkeringsplass/strømfiske
Hemne	Magerøya	S	670	Båttutført, natur/kultur
	Røstøya	S	3400	Båttutført, bading, fiske, natur
	Marø	S	107	Båttutført, fiske
	Fristrand	K	32	Parkeringsplass, båttutsett
Hitra	Terningssanden	S	55	Badeplass, fiske
	Akset (Terningsmyra)	S	150	Fiske, rasteplass, bading
	Breivika	S	110	Båttutført
	Aunøya	K	630	Båttutført, natur/kultur
	Margrethes Minde	S	96	Turer sommer/vinter
Holtålen	Grøtfættan	S	31	Idrett
Malvik	Muruvik	S - K	27	Parkeringsplass, nærfriluftsområde
Meldal	Kåsan	K	4	Parkeringsplass
	Frilsjøen	K	6,5	Badeplass
Melhus	Horg Bygdatun	K	31,5	Adkomst- og uteareal
Oppdal	Kullsjøen	K	18,5	Nærfriluftsområde
	Prestløkkteigen	K	298	Turer vinter (alpint)
	Bekkemellom	K	28	Parkeringsplass, turer vinter
Orkdal	Bjørkøybekk	S	162	Parkeringsplass
	Hoston	K	1	Badeplass
Osen	Forøya	K	100	Nærfriluftsområde
	Drageid	K	4500	Båttutført, turområde
Rennebu	Buvatnet vest	K	19	Nærfriluftsområde/badeplass
	Buvatnet II	K	77	Nærfriluftsområde

KOMMUNE	OMRÅDE	EIER	AREAL	BRUK
Rissa	Pevika	SERV.	125	Badeplass, båtutfart
	Langsanden	S/L	20	Badeplass
	Kunesset	S/L	10	Rasteplass
	Lungløtt (Nordsætra)	K	4	Parkeringsplass
	Tjønnebakken	K	4	Parkeringsplass/lysløype
	Tjønnplassen , Haugsdalen	K	7	Parkeringsplass/alpint, turer vinter
	Lidarplassen, Alsethmarka	K	4	Parkeringsplass
Røros	Midagshøgda/			
	Strickertvollen	S	603	Turer sommer og vinter
	Storwartzfeltet	S	4000	Turer sommer og vinter
	Doktortjønna	S	70	Nærfriluftsområde
	Aasen Gård	K	35	Nærfriluftsområde
Skaun	Grønneset	S	129	Badeplass, fiske, turer
Snillfjord	Jamtøya	S	975	Båtutfartsområde
	Storslette	K	2	Parkeringsplass
Trondheim	N. Vikåsen/			
	Ranheimskogen	K	225	Nærfriluftsområde
	Søradalen	K	5	Nærfriluftsområde
	Ranheim strandarealer	K	66	Badeplass, turområde
	Brøsetdalen	K	2	Nærfriluftsområde
	Være	K	16	Badeplass
	Munkholmen	S	13	Badeplass, kulturminne
	Søremshallan	K	12	Parkeringsplass
	Kjerringberget	S	6	Tursti Ladehalvøya
Tydal	Rotodden	S	64	Nærfriluftsområde
Ørland	Furuly/Austråttlunden	S	94	Turer sommer og vinter, natur

5.2. KOMMUNENES EGNE PRIORITERINGER AV TILTAK PÅ FRILUFTSLIVSSEKTOREN FRAM MOT ÅR 2000.

Det understrekes at dette er kommunenes egne prioriteringer, og at tiltakene ikke nødvendigvis er i tråd med eller ligger innenfor rammene for støtte fra statlige friluftslivsmyndigheter. Opplysningene er innhentet i 1992, og er ikke oppdatert pr. 1995.

Prioriterte tiltak i: Agdenes kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Gjennomføres
1. Storvatnet	Bading	P	Parkeringsplass, toalett m.m.	1994
2. Agdenes fyr	Turer, natur-opplevelse	S	Turvei	1995
3. Øyangen, turvei	Turutfart	P	Parkeringsplass	1995
4. Fjellsaunet	Turer sommer og vinter	P	Parkeringsplass	1996
5. Steinsdalen	Turer sommer og vinter	K	Parkeringsplass	1997
6. Herdalsveien	Turer sommer og vinter	P	Parkeringsplass	1998
7. Mosdalen	Turer sommer og vinter	K	Parkeringsplass	1999

Prioriterte tiltak i: Bjugn kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Gjennomføres
1. Olden/Ny Jord	Turer, fiske	P	Parkeringsplass	1993
2. Botngård sentrum	Stier, park, fiske	P	Parkanlegg, fiskeplasser	1993
3. Mølnargården	Nærfriluftsområde	P	Stier, rasteplasser	1993
4. Teksdalen	Kultur/natur-opplevelse	P	Parkering, rydding	1994
5. Friluftsliv- og kulturkart	Informasjon			1994
6. Kopparen	Turer, utsikt	P	Parkeringsplass, natursti	1994
7. Eidsvatnet/ Eidsfjellet	Turer, fugle-observasjon	P	Parkeringsplass, rydding, INFO	1995
8. Jøssundstrømmen	Fiske, turer	P	Parkeringsplass, merking, fiskeplass for rullestolbrukere	1995
9. Valseidet/Koet	Kultur, turer, fiske	P	Parkeringsplass, merking	

Prioriterte tiltak i: Frøya kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Mål	Gjennomføres
1. Friluftspan og stimulering	Tilrettelegging			Alle	1993
2. Hytteplan	Arealdisponering				
3. Stor-Klingertjønna	Fiske, bading	P	Adkomst, bade-, fiske- og båtplass	4-6-10	2000
4. Kvernøystraumen	Strømfiske	K-P	Toalett, raste- og fiskeplasser	4-6-10	2000
5. Kart og brosjyrer	Informasjon			Alle	2000
6. Eksist. turstier	Turer		Vedlikehold	7	2000
7. Utmarksressursene	Økt bruk		Informasjon	Alle	2000

Prioriterte tiltak i: Hemne kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Mål	Gjennomføres
1. Friluftspan			Planlegging		1993
2. INFO - hele kom.	Økt bruk av naturen		Skilting/merking		2000
3. Karlnesset-Storhaugen	Turer		Skilting/merking		1993
4. Magerøya/Røstøya	Båtturer, bading	S	Brosjyre		1993
6. Eksist. turstier	Turer		Vedlikehold/skilting		1994

Prioriterte tiltak i: Hitra kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Mål	Gjennomføres
OVERBYGGENDE TILTAK:					
1. Fritids-bebyggelsesplan	Bevisst areal-disponering		Planlegging		
2. Friluftslivskart med info	Stimulering, tilrettelegging		Nødv. forarbeid, datainnsamling		
3. Tilrettelegging for innlandsfiske	Fiskemuligheter på hele Hitra	P	Danning av grunneierforeninger		
4. Undervisningsoppbygg i friluftsliv barnehager/skoler	Opplæring til friluftsliv		Samarbeid, koordinering		
5. Samarb. med helsesektoren, "grønn resept"	Friluftsliv som en del av behandlingsoppl.		Samarbeid, planlegging		
6. Infokontor natur, kultur og miljø	Informasjon, tilrettelegging, stimulering		Samarbeid, planlegging		
7. Septikkstasjon lystbåter, bobiler	Tilrettelegging, miljøholdninger		Samarbeid		

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Mål	Gjennomføres
TILTAK INNLAND:					
1. Tilrettelegging i naturvernomr.	Stimulering, kunnskapsøkning	P	Infotavler, stier, parkering		
2. Villmarkstur for skolene	Stimulering, opplæring		Oppbygging av felles utstyrspark m.m.		
3. Poststien over Hitra	Kultur/natur-opplevelse	P	Grunneieravtaler, stimerking, infotavler		
4. Terningssanden	Bading, fiske, natursti	S	Infotavler, handikap-fiskeplass og toalett, natursti		
5. Gammelveien	Kultur/natur-opplevelse	P	Restaurering, info, rasteplass, brosjyre, parkering		
6. Hestnes-omr.	Kultur/natur-opplevelse	P	Kultursti, parkering, info, grunneieravtaler		
7. Øradilten	Naturopplevelse, fiske	P	Grunneieravtaler, info merka sti, P-plass, teltplass		
8. Vavatnet	Handikapp-fiskeplass	P	Grunneieravtale, P-plass opparbeiding, fiskekort		
9. Munkdalen, Sagvatnet og Krokvatnet	Natur/kultur-opplevelse, fiske	P	P-plass, rasteplass, info, grunneieravtale		
10. Eidsvatnet	Bading, handikappfiskeplass	P	P-plass, opparbeiding, toalett, grunneieravtale		
11. Blåskoghytta	Natur/trim	P	P-plass, info, merka sti, grunneieravtale		
12. Vassdraget Kvernavatnet - Skogoddvatnet	Naturopplevelse, fiske	P	P-plass, fiskekort, grunneieravtale		
13. Mastadveien	Kultur/natur-opplevelse	P	Restaurering, P-plass, info, grunneieravtale		
14. Håvikfjellet	Naturopplevelse	P	P-plass, merka sti, grunneieravtale, info		
15. Margretes minde	Natur/kultur-opplevelse	S	Info, utedo		
16. Eidsfjellet	Friluftsliv vinter	P	Merka løype, P-plasser, grunneieravtale		
17. Sikring av prestegårdens utmark	Jakt, fiske, friluftstier	S			
TILTAK KYST:					
1. Aunøya	Natur/kultur-opplevelse	K	Flerbruksplan, info, flytebrygge, sti, utedo, teltplass		
2. Skårøya	Natur/kulturoppl.	K-P	Info, utedo		
3. Dolm/Åkervika	Natur/kulturoppl.	S-P	Flytebrygge, info, turiststi		

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Mål	Gjennomføres
4. Ingeborgvika	Naturopplevelse, bading	P	Fortøyningsplass, grunneieravtale		
5. Reksasanden	Naturopplevelse, bading	P	Fortøyningsplass, P-plass, toalett, grunneieravtale		
6. Finnsøya	Naturopplevelse, bading	P	Fortøyningsplass, teltplass, grunneieravtale		
7. Lya	Natur/kultur-opplevelse	P-S	Fortøyningsplass, grunneieravtale		
8. Terningen	Natur/kultur-opplevelse	S	Fortøyningsplass, merka sti, avtale med kystverket, info		
9. Torsøya	Natur/kultur-opplevelse, bading	P	Fortøyningsplass, info, grunneieravtale		
10. Tømmervika	Natur/kulturoppl.	K	Flytebrygge, info		
11. Storstraumen	Natur/kultur-opplevelse, fiske	P	P-plass, merka sti, grunneieravtale, info		
12. Værøya	Naturopplevelse	P	Fortøyningsplass, grunneieravtale		
13. Værøyan	Natur/kultur-opplevelse	P	Fortøyningsplass, grunneieravtale		

TRIM-TILTAK:

I samarbeid med idrettslagene er det ønskelig å opprette et nettverk av trimposter.
Samarbeid om kjentmannsprøve.

Prioriterte tiltak i: Holtålen kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Mål	Gjennomføres
1. Eks. løypenett	Turer sommer og vinter	P	Rydding, merking, planering, klopping	4-5-7-8-9	1993-1994
2. Holla	Turer sommer og vinter	S	Utv. parkeringsplass, avfallsbu	8-9	1993
3. Forskjellige områder	Turer sommer	P	Utvidelse private parkeringsplasser	9	1993-1994
4. Reg. friluftsjakter	Skaffe grunnlagsdata		Tilpasse EDB-program	Alle	1993
5. Friluftspan	Tilrettelegging og stimulering		Planlegging	Alle	1993-1994
6. Turguide	Fremme reiseliv og friluftsliv		Planlegging	Alle	1993-1995
7. Grøt og Hov skoler	Undervisning	K-P	Registrere, rydde, merke, skilte	1-2-6-7	1995-1997
8. Hessdalen, Holla, Tverråbakken	Turer, undervisning	S-P	Registrere, rydde	2-6-7-9	1995-1997
9. Utvidelse sti- og løypenett	Turer sommer og vinter	S-P	Registrere, planlegge	6-7-8-9	1996-1997
10. Utvidelse sti- og løypenett	Turer sommer og vinter	S-P	Rydde, planere kloppe, merke	6-7-8-9	1997-2000

Prioriterte tiltak i: Klæbu kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Gjennomføres
1. Friluftskart	Informasjon			1993
2. Tanemsbrua	Fiske, turer	P/K	Parkeringsplass, toalett, rasteplass	1993
3. Tanemsbrua/Svean	Fiske, turer	P	Rydding	1993-1994
4. Løkaunet-Svean	Bedre vannspeilet	TEV	Terskler	1993-1994
5. Teigen/Bjørklmark Bygdemuseum	Samordne bruk av området	K	Parkeringsplass, båt-plass, brygge, natur/kultursti, INFO	1994-2000
6. Stormyra/Haugamyra	Turer, fiske	P/K	Parkeringsplass	1994-1995
7. Hyttfossen/Bjørstjøen	Fiske, turer	TEV	Båtplass/brygge, parkeringsplass, stier	
8. Fjæremsfossen/Nordset	Fiske, turer	P/K	Rydding	

Prioriterte tiltak i: Malvik kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Gjennomføres
1. Homla	Nærfriluftsområde, bading, fiske, turer	K	Parkeringsplasser, stier, bade-, fiske- og rasteplasser, løkker	1993-1995
2. Stasjonsfjæra	Bading	NSB	Parkeringsplass, toalett, oppholdsareal	1993-1995
3. Langnesset	Bading, fiske	K/L	Toalett, brygge	1993-1994
4. Trimløypenettet	Trim	K/L		1996-1997
5. Setervoller	Turer	P	Skilting	1993-1996
6. Midtsandan	Bading	S/K/P		1993-1997
7. Malvikodden	Bading, fiske, turer	P	Parkeringsplass, stier, bade-plass, fiskeplass	

Prioriterte tiltak i: Meldal kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Gjennomføres
1. Meldal Statsskog	Turer sommer/vinter, fiske, kulturhistorie	S	Parkeringsplass, rasteplasser, rydding skilting, INFO	1993-1998
2. Frilssjøen	Bading	K/S	Div. markarbeid	1993-1995
3. Resvatnet	Bading	P	Parkeringsplass, toalett, bade-plass	1995-
4. Grefstobakken	Turer	P	Rasteplasser, rydding, skilting, kart	1993-
5. Eks. turstier	Turer	P/K/S	Utbedring	1994-1996

Prioriterte tiltak i: Melhus kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Gjennomføres
1. Kvål øst	Turer	P	Parkeringsplass	1993-2000
2. Kulbrandstad	Turer	P	Parkeringsplass	1993-2000
3. Løvsethaugen	Turer	P	Parkeringsplass	1993-2000
4. Sandholtan	Turer, fiske	P	Parkeringsplass, sti, fiskeplass for rullestolbrukere	1993-2000
5. Altbjørvatnet	Turer, fiske	P	Parkeringsplass, sti, fiskeplass for rullestolbrukere	1993-2000
6. Stamtjønna	Turer, fiske	P	Parkeringsplass, sti, fiskeplass for rullestolbrukere	1993-2000
7. Ellingsvatnet	Turer, fiske	P	Parkeringsplass, sti, fiskeplass for rullestolbrukere	1993-2000
8. Gimse - Husaby	Turer	P	Rydding, rasteplass	1993-2000
9. Torvmyra/Vassfjellet	Turer	P	Rydding, rasteplass	1993-2000
10. Melhushallen - Anemarka	Sykkelturer	P	Sykkelsti	1993-2000

Prioriterte tiltak i: Midtre Gauldal kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Mål	Gjennomføres
1. Refsvatnet	Turer sommer og vinter	P	Parkeringsplass		1993
2. Granøyen	Naturopplevelse	P	Skilt, INFO		1993
3. Granøyen	Turer sommer og vinter	P	Natur/kultursti		1993-1994
4. Støren	Turer lysløype	K/L	Rydding, vedlikehold		1993-1994
5. Almås	Turer vinter	P	Parkeringsplass		1994
6. Dragset	Turer vinter	P	Parkeringsplass		1994
7. Gaula og Sokna v/Støren	Fiske	K/L	Rullestolsti		1994-1995
8. Refsetvatnet	Fiske	P	Rullestolsti		1994-1995
9. Refsetvatnet	Naturopplevelse	P	Natursti		1994-1995
10. Gravkrok	Turer vinter	P	Parkeringsplass		1994-1995

Prioriterte tiltak i: Oppdal kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Mål	Gjennomføres
1. Kullsjøen	Bading, fiske, nærmiljøtiltak	K/S	Parkeringsplass, stier, bade- og fiskeplass, toalett, grøntareal	7	1993-1994
2. Kåsa	Turer, natur-opplevelse	P	Skilting, merking, INFO	6-7	1993
3. Ålma	Turer, fiske	K-P	Rydding, skilting, merking, INFO	4-7	1993
4. Våttåhaugen	Turer, natur-opplevelse	P	Rydding, merking, skilting	6-7	1994
5. Rauøra	Bading	K/L	Utv. parkeringsplass, rullestolsti	8-9	1994
6. Driva (opplev Oppdal)	Turer (turisme)	P	Bru over Driva		1995
7. Magalauget	Naturopplevelse	P	INFO, sikkerhetstiltak		1995

Prioriterte tiltak i: Osen kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Mål	Gjennomføres
1. Urdsøra	Strømfiske	S	Parkeringsplass, rullestolrampe	4-8-10	1993
2. Steindalselva	Fiske	P	Stier, broer, gapahuker, trapper	4-6-8	1993
3. Vassdølin	Rasteplass	S	Parkeringsplass	8	1994
4. Vingvegen	Turer	P	Rydding	6-7	1994

Prioriterte tiltak i: Rennebu kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Mål	Gjennomføres
1. Barnas naturverden	Fjellturer	P	Rydding/merking av stier, overnattingshus, natur/kulturvegleder		1992-94
2. Flå-Slipran	Kultur/natursti	P	Sti, parkeringsplass, INFO		1993-94
3. Månedens løype	Turer		INFO om tid og sted		1993-2000
4. INFO	Økt bevissthet om natur og miljø		Temamøter, miljødager, presse m.v.		1993-2000
5. Friluftstilbud generelt	Økt tilgjengelighet	P	Merking og skilting		1993-2000
6. Fritidsfiske	Bedre fiske-muligheter	P	Kultiveringstiltak, fiskekort		1993-2000
7. Turvegdrag, gl. ferdselsveger	Økt tilgjengelighet	P	Rydding/merking		1993-2000
8. Nærturområder	Økt tilgjengelighet	P/K	Stier, bord, benker, INFO		1994-2000
9. Tiltak for funksjons-hemmede	Økt tilgjengelighet	P/K	Turveger, fiskeplasser		1994-98
10. Drift og vedlikehold	Ansvarsfordeling	P/K	Plan		1994

Prioriterte tiltak i: Rissa kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Mål	Gjennomføres
1. Pevika	Bading, fiske	S/L	Parkeringsplass, toalett, brygge	4-8-10	1993-1996
2. Reins Kloster	Kultur- og landskapshistorie	P	Parkeringsplass, park/hageanlegg, stier, rasteplasser	3-6-8	1993-1995
3. Stier og løyper	Turer sommer og vinter	P	Parkeringsplasser, rydding, merking	6-7	1993-1995

Prioriterte tiltak i: Roan kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Mål	Gjennomføres
1. Utro	Bading	P	Parkeringsplass, sti, brygge	6-7-10	1994
2. Straumsvatnet	Bading	P	Parkeringsplass, sti, brygge	6-7	1994
3. Kiran - Skjøra	Turer	P	Restaurering gml. ferdselsvei, INFO	6-8	1995
4. Tettstedene	Nærmiljø	P	Stier	6-7	1995
5. Utmarka	Bedre tilgjengelighet	P	Klopping, varding	6-8	1994-1998
6. Lonin	Turer sommer og vinter	P	Turhytte	6-8-9	1994-1998

Prioriterte tiltak i: Røros kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Mål	Gjennomføres
1. Frilufsplan	Sikring, tilrettelegging				1993
2. Doktortjønna	Nærfriluftsområde	S	Fiskeplasser m.m.		
3. Mølmannsdalen	Nærfriluftsområde	SS			
4. Løype- og stinett	Turer sommer og vinter		Rydding, merking		
5. Nærområder	Friluftsliv i nærmiljøet				
6. Eks. badeplasser			Vedlikehold, INFO		

Prioriterte tiltak i: Selbu kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Gjennomføres
1. Fiskeguide	Informasjon			1993
2. Brødmuseum	Turer, kultur		Varding, skilting	
3. Vikaengene	Bading	P	Vedlikehold, utbedring	
4. Friluftsguide	Informasjon			
5. Selbustrand på solsiden	Turer, rideturer	P	Rydding stier	
6. Kårråhaugen husmannsplass	Museum	P	Restaurering	
7. Klekkeri	Smoltproduksjon			
8. Skilting	Turer		Skilting langs skogs(bil)veier	
9. Flytebrygge			Brygge for rullestol- brukere	
10. Brumoen husmannsplass	Kulturminne	P	Restaurering	

Prioriterte tiltak i: Skaun kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Gjennomføres
1. Grønneset	Bading, fiske, turer	S	Utv. parkeringsplass, servicebygg	1993-1994
2. Lisbetsætra	Turer	P	Stier	1993-1994
3. Børsa båthavn	Bading, fiske, båtliv	K-P	Parkeringsplass, toalett, bade plass, stier	1994
4. Lyngenområdet	Nærmiljø	K	Stier, fiskebrygge	1995
5. Børselva	Fiske, turer	P	Stier, fiskeplasser	1995-2000
6. Laugen	Fiske	P	Fiskeplass for rullestolbrukere	
7. Kvernberget	Turer	P	Parkeringsplass	6-6-7
8. Grønlandsskjæret	Bading	(K/L)	Leies og opparbeides av Orkdal kommune	8-10

Prioriterte tiltak i: Snillfjord kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Gjennomføres
1. Jamtøya	Båttut fart, turer, bading	S	Utv. båthavn	1993
2. Friluftsbrosjyre	Informasjon			1993
3. Storslettet	Turer sommer og vinter	K	Utv. parkeringsplass, skilting	1995
4. Jamtøya	Jfr. pkt. 1	S	Framføring drikkevann	1996
5. Aunøra	Nærfriluftsområde	P	Adkomst, rydding	1998
6. Straumneset	Fiske, bading	P	Båtbrygge	1999
7. Knubben	Turer sommer og vinter	P	Merking og restaurering av eks. løype	1994-1995

Prioriterte tiltak i: Trondheim kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Gjennomføres
TEMA: INFORMASJON				
1. Ilavassdraget			Skilting	1993
2. Saupstad-Granåsen-Haukvatnet			Skilting	1993
3. Østområdene			Kart	1993
4. Naturstier			INFO til bruk i skoler	1993
5. Nidelva			Turkart	1994-1996
6. Trondheim			Turistinformasjon	1996-2000
7. Kulturminner			Skilting og kart	1996-2000
8. Turområder			Skiltplan	1995-1996
TEMA: ADKOMST				
1. Smistad-Leirbrua	Turer sommer/vinter	K	Parkeringsplass	1996
2. Øvre Jervan	Turer sommer/vinter	K	Parkeringsplass	2000
3. Øvre Leirfoss	Fiske, turer	K	Parkeringsplass	2000
4. Brennebukta	Bading	K	Parkeringsplass	1997
5. Strandlina	Fiske, bading, turer	P	Parkeringsplasser	1998
TEMA: TURDRAG				
1. Kattem-Sørådalen	Turer	K-P	Sti	1993-1994
2. Bromstad-Valentinlyst-Loholt	Turer	K-P	Sti	1994-1995
3. Nedre Leirfoss-Tomsetmarka	Turer	K-P	Sti	1995-1996
4. Rotvoll-Brundalen-Dravoll	Turer	K-P	Sti	1996-1998
5. Nidelv-korridoren	Fiske, turer	K-P	Sti	1998-2000
6. Ladehalvøya	Turer, fiske, bading	K-P	Sti	1993
TEMA: STIER, TURVEIER OG SKOGSVEIER				
1. Iladalen	Turer	K	Sti	1993
2. Trollavassdraget	Turer	K	Sti	1993
3. Geitfjellet	Turer	K	Sti	1993
4. Skjelbreia	Turer	K	Turvei	1994
5. Rønningen-marka	Turer	K	Turvei	1993
6. Grønli-Stykket	Turer	K	Turvei	1997
TEMA: NATUR OG KULTUR				
1. Lavollen	Naturinformasjon	K	Restaurering	1993-1995
2. Bymarka	Bevare	K	Registrering	1993-2000

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Gjennomføres
TEMA: TERRENGTILPASNING				
1. Eks. anlegg			Utvikle landskapsanalyser	1993-1995
TEMA: SKILØYPER				
1. Saupstad-Granåsen-Haukvatnet-Skistua	Skiturer	K	Lysanlegg	1993-1997
2. Jonsvatnet-Malvik	Skiturer	K	Planering	1993-1997
3. Bratsberg-Dragsten	Skiturer	P	Planering	1995-2000
TEMA: FUNKSJONSHEMMEDE				
1. Alle anlegg	Informasjon		Kart	1993
2. Saupstad	Turer sommer/vinter	K	Løyper, stier, rasteplasser	1993
3. Saupstad	Informasjon		Skilting	1993
4. Tiller bro	Fiske	K	Rullestolsti	1993
5. Strandlinja-Tyandalsdammen	Turer	K	Rullestolsti	1996
6. Grønlia	Turer	K	Utbedring sti	1997
7. Theisendammen	Turer	K	Rullestolsti	2000
TEMA: SYKLING				
1. Hele kommunen	Sykkelturer		Kart og skilt, regelverk	1994-1995
TEMA: HUNDE- OG RIDESPORT				
1. Hele kommunen	Hundekjøring og rideturer		Kart og regelverk	1993-2000
TEMA: SPORTSFISKE				
1. Ilavassdraget	Fiske	K	Regulering	1993
2. Leiraelva	Fiske	K	Rydding, stier	1993-1995
3. Nidelva	Fiske	K	Fiskekort	1993-1996
4. Nidelva	Fiske	K	Stamfiskehus	1993-1996
TEMA: SKOGBEHANDLING				
1. Kommuneskogene	Bevare mangfoldet	K	Flerbruks/skjøtselpl.	1993-1995

Prioriterte tiltak i: Tydal kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Gjennomføres
1. Henfallet	Utsiktspunkt	P	Parkeringsplass	1993-94
2. Sankåvika	Campingplass	P	Parkeringsplass, toalett	1994
3. Helårsveien	Hytte- og fjellturer	K	Parkeringsplass	

Prioriterte tiltak i: Ørland kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Gjennomføres
1. Austrått friluftsområde	Bading, fiske, turer	K	Fiskeplass, rydding, vannpost	1993-94
2. Bruholmen friluftsområde	Bading, turer, fugleobservering	S	Vannpost, rydding	1993
3. Lundahaugen friluftsområde	Turer, botanikk, kultur	S	Trapp, sti, rydding	1993-1995
4. Rusasetfjellet	Turer, fiske	P	Merking, skilt, kart	1993-1994
5. Borgklinten	Turer, utsikt, fornminne	P	Merking, skilt, info	1994
6. Rusasetvatnet	Turer, natur-opplevelse	P	Plan og opparbeiding	1993-1996
7. Uthaug, Beian, Storfosna	Bading, nærmiljø	P	Parkeringsplasser	1994-1995
8. Balsneselva	Fiske	P	Kulper, kultivering	1993-1995
9. Bruholm-Fitjanveg	Ferdselsåre	P	Plan og opparbeiding	1994-1996
10. Storfosna	Turer	P	Plan og opparbeiding	1994-1996
11. Brubakken lager	Nærmiljøområde	S	Sti, rydding m.m.	1995-1996

Prioriterte tiltak i: Åfjord kommune

Område/tiltak	Formål	Eier	Tilrettelegging	Gjennomføres
1. Informasjon				1991-
2. Jakt/fiskeguide				1991-
3. Skilting friluftstilbud				1991-
4. Hytteplan				1992
5. Parkeringsplasser				1992-
6. Funksjonshemmede				1992-
7. Selsettangen				1992-
8. Dragseidet				1992-95
9. Søndre fjellregion og ...				1992-95
10. Fjellområdene Momyra				1992-1995
11. Stordals-/Norddalselva				1992-1995
12. Åsmundvatnet				1992-1995
13. Selnes mot Straumen				1992-1995
14. Kultivering av fiskevann				1992-
15. Kuringsvågen i Revsnes				1992-
16. Gamle ferdselsårer/turl.				1991-
17. Kart til jakt-/fiskekort				1992-
18. Info om jakt-/fiskekortsalg				1992-
19. Gildesetra/Ugedalsvtn.				1993-
20. Tuva/Hutjønna				1993-
21. Harbak med Pålodden				1993-
22. Nordre statsallmenning				1993-
23. Øra i Svalan				1993-
24. Melanakken				1994-
25. Vikafjæra				1994-
26. Nyphoggfjellet				1994-
27. Hosnasanden				1994-
28. Salg av jakt-/fiskekort				1994-
29. Organisering jakt/fiske				1994-
30. Skasetstraumen				1995-
31. Langstrand, Lauvøy				1995-
32. Storfjellet - Sekken				1995-
33. Langstranda, Linesøy				1995-
34. Herfjordvatnet				1995-
35. Marka Stordalen/Nordalen				1995-
36. Momyrsetra				1995-
37. Simavika				1995-
38. Imsen - Nittamarka				1995-
39. Svenningsneset				1995

Miljøvernadv. i Sør-Trøndelag - Rapporter utgitt

1984	Rapport 1/84 UTGÅTT Beiteskader forårsaket av kortnebbgås, Byneset	1986	Rapport 8/86 Tilstand i kommunale renseanlegg
1984	Rapport VAR/ 1/84 Vassdragsovervåkning 82/83	1986	Rapport 9/86 FÅ EKS. Kommunale renseanlegg i S-T
1984	Rapport VAR 2/84 Forurensning av vassdrag fra siloer	1986	Rapport 10/86 Sjøfuglres. i S-T
1984	Rapport 2/84 Fiskeproduksjon og forurensning i Nedre Gaula	1986	Rapport 11/86 Rien - Hyllingen
1984	Rapport 3/84 UTGÅTT Undersøkelser av resipienter i Orkdal kommune	1986	Rapport 12/86 UTGÅTT Skjøtelsesplan for friluftsomr. Røstøya, Marøya og Magerøya i Hemne kommune og Jamtøya i Snillfjord om
1984	Rapport 6/84 Skjøtelsesplan for Gaulosen	1987	Rapport 1/1987 Atlasprosjektet i Sør-Trøndelag.
1985	Rapport 1/85 FÅ EKS. Femundsmarka	1987	Rapport 2/1987 UTGÅTT Aktuelle vassdrag for settefiskproduksjon i Sør-Trøndelag fylke. Forprosjekt.
1985	Rapport 2/85 Sylane	1987	Rapport 3/1987 UTGÅTT Åpning av jakt på kanadagås i Trøndelag 1986.
1985	Rapport 3/85 FÅ EKS. Naturvernområder i Sør- Trøndelag	1987	Rapport 4/1987 UTGÅTT Vannbruksplanlegging i Gaula. Referat fra Gaulaseminar 2.4.87.
1985	Rapport 4/85 Røldalen	1987	Rapport 5/1987 FÅ EKS. Landbrukskontrollen 1987.
1985	Rapport 6/85 Verneplan for barskog i S-T - Hvorfor?	1987	Rapport 6/1987 UTGÅTT Fosser i Sør-Trøndelag. Status og prosjekt- plan medio september 1987.
1985	Rapport 7/85 Skjøtelsesplan - Sørendet	1987	Rapport 7/1987 UTGÅTT Årsrapport 1986 og arbeidsprogram 1987.
1985	Rapport 8/85 FÅ EKS. Årsrapport NF	1987	Rapport 8/1987 UTGÅTT Utkast til skjøtelsesplaner for 8 vernede våtmarksområder i Sør-Trøndelag.
1985	Rapport 9/85 UTGÅTT Elgens vinterbeiter	1987	Rapport 9/1987 UTGÅTT Gaula. Tiltaksorientert overvåking - Forurensningstilførsler.
1986	Rapport 1/86 FÅ EKS. Fiskeprod. i Øvre Gaula	1987	Rapport 10/1987 Registrering av fosser og stryk. Forprosjekt.
1986	Rapport 2/86 UTGÅTT Vigda i Skaun	1988	Rapport 1/1988 UTGÅTT Sikkerhet og beredskap i vannforsyningen. Sammendrag av foredrag ved seminar 21.-22. september 1987.
1986	Rapport 4/86 Prøvefiske i Rien i -85	1988	Rapport 2/1988 Beredskapsplan for vannforsyning. Veileder utarbeidet av en styringsgruppe for prosjektet ledet av vassdragsforvalter Jan Habberstad.
1986	Rapport 5/86 Årsrapport -85 MVA i S-T		
1986	Rapport 6/86 Orientering om forurensnings- loven		

1988	Rapport 3/1988 FÅ EKS. Sortering av aktuelle vassdrag for settefiskproduksjon.	1990	Rapport 2/1990 UTGÅTT Mindre lakse- og sjøørretvassdrag i Sør-Trøndelag.
1988	Rapport 4/1988 UTGÅTT Årsrapport 1987 og arbeidsprogram 1988.	1990	Rapport 3/1990 FÅ EKS. Miljøhensyn i jordbruksområdene
1988	Rapport 5/1988 FÅ EKS. Verneplan IV for vassdrag. Gjennomgang av verdier - Grytelva.	1990	Rapport 4/1990 FÅ EKS. Hyttene vannforsyning
1988	Rapport 6/1988 UTGÅTT Verneplan IV for vassdrag. Gjennomgang av verdier - Grytdalselva	1990	Rapport 5/1990 UTGÅTT Registreringer av bjørn, jerv og ulv i Sør-Trøndelag i 1989
1988	Rapport 7/1988 Verneplan IV for vassdrag. Gjennomgang av verdier - Oldenvassdraget.	1990	Rapport 6/1990 En ornitologisk konsekvensanalyse av Rusasetvatnet i Ørland kommune, Sør-Trøndelag, etter nedtappingen
1988	Rapport 8/1988 Verneplan IV for vassdrag. Gjennomgang av verdier - Norddalselva.	1990	Rapport 7/1990 Jerveforvaltningen i Dovre/Rondane-regionen
1988	Rapport 9/1988 UTGÅTT Gaula, Byneset, Øysand - Brekka. Tiltaksorientert overvåking - forurensnings-tilførsler. Utvidelse av rapport 9/1987.	1990	Rapport 8/1990 De frivillige organisasjoner - Et potensiale i den lokale viltforvaltning?
1988	Rapport 10/1988 UTGÅTT Forurensende og skjemmende avfallstømming i Sør-Trøndelag.	1990	Rapport 9/1990 Arealavrenning fra jordbruksareal
1988	Rapport 11/1988 Registreringer av bjørn, jerv og ulv i Sør-Trøndelag i 1987.	1990	Rapport 10/90 FÅ EKS. Elgmerkingsprosjektet i Selbu og Tydal
1988	Rapport 12/1988 FÅ EKS. Aktuelle vassdrag for settefiskproduksjon i Sør-Trøndelag.	1990	Rapport 11/90 En analyse av det elvenære landskapet langs Orkla
1989	Rapport 1/1989 Landbrukskontrollen 1988	1991	Rapport 1/91 UTGÅTT Dovre/rondane jervregion. Årsrapport frå eit forvaltningssamarbeid mellom fylkesmennene i Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal og Oppland.
1989	Rapport 2/1989 UTGÅTT Naturvernområder i Sør-Trøndelag fylke. Statusrapport pr. 1.1.1989.	1991	Rapport 2/91 UTGÅTT Bjørn, jerv, ulv og gaupe i Sør-Trøndelag 1990
1989	Rapport 3/1989 Modell for utmarksutnytting - Meraker Brug	1991	Rapport 3/91 UTGÅTT Årsrapport fra landbrukskontrollen 1990.
1989	Rapport 4/1989 Registreringer av bjørn, jerv og ulv i Sør-Trøndelag i 1988.	1991	Rapport 4/91 UTGÅTT Strategisk plan 1991 - 1995 Virksomhetsplan 1991
1989	Rapport 5/1989 UTGÅTT Status for den lokale viltforvaltning i Sør-Trøndelag	1991	Rapport 5/91 Overvåkning av 6 innsjøer/vassdrag i Sør-Trøndelag
1989	Rapport 6/1989 Bruk av stålhogst i Sør-Trøndelag 1989	1991	Rapport 6/91 Spesialavfall i Sør-Trøndelag
1989	Rapport 7/1989 UTGÅTT Landbrukskontrollen 1989	1991	Rapport 7/91 Store rovdyr i Sør-Trøndelag og jerven i Dovre/Rondane, 1991. Bestander, konflikter og tiltak.
1990	Rapport 1/1990 UTGÅTT Årsrapport VAR-seksjonen 1989		

1992	Rapport 1/92 Natur- og friluftsverdier i Hofstadelfvas nedbørfelt.	UTGÅTT	1994	Rapport 8/94 Vern av biologisk mangfold Tema: Myrreservatene Oversikt over naturfaglig kunnskap III Sølandet, Røros kommune	UTGÅTT.
1992	Rapport 2/92 Overvåkning av lakseparasitten Gyrodactylus salaris i Sør-Trøndelag.				
1992	Rapport 3/92 Utviklingen i elgstammen i Sør- Trøndelag		1994	Rapport 9/94 Vern av biologisk mangfold Tema: Myrreservatene Oversikt over naturfaglig kunnskap II	
1992	Rapport 4/92 Tilstand og status for vann og vassdrag i Sør-Trøndelag (Rådgivende Biologer)		1994	Rapport 10/94 Vern av biologisk mangfold Tema: Nasjonalparker, landskapsvernområder, plantefredningsområder og naturminner i S-T	
1992	Rapport 5/92 Utkast til verneplan for sjøfugl i Sør-Trøndelag fylke		1994	Rapport 11/94 Referat fra seminar om miljøkriminalitet og miljøsamarbeid	
1992	Rapport 6/92 Vurdering av drikkevannskildene i Sør-Trøndelag		1994	Rapport 12/94 Vern av biologisk mangfold Tema: Myrreservatene Oversikt over naturfaglig kunnskap I	
1993	Rapport 1/93 Avfallsplan for Sør-Trøndelag		1995	Rapport 1/95 Beitemarkssopp i seterlandskapet i Budalen, Midtre Gauldal, i 1994	
1993	Rapport 2/93 Handlingsplan for oppgradering av avfalls- plasser i Sør-Trøndelag		1995	Rapport 2/95 Seterlandskapet i Budalen og Endalen, Midtre Gauldal, Midt-Norge Kulturhistoriske og økologiske forhold i fjellets kulturlandsskap	
1993	Rapport 3/93 Villrein og inngrep i Knutshø villrein- område		1995	Rapport 3/95 Elveoslandskap i Sør-Trøndelag fylke En stausrappport	
1993	Rapport 4/93 Vern av biologisk mangfold Tema: Myrreservatene		1995	Rapport 4/95 Vern av biologisk mangfold Tema: Våtmarksreservatene I Verneområdene i Gaulosen - oversikt over naturfaglig kunnskap	
1994	Rapport 1/1994 Steinsdalselva Natur-, kultur og friluftslivsverdier		1995	Rapport 5/95 Miljøvern i kommunene - delrapport Status og utfordringer	
1994	Rapport 2/94 Forurensningsundersøkelser i 12 vassdrag i Sør-Trøndelag		1995	Rapport 6/95 Resultatkontroll i 16 sidevassdrag til Orkla og Gaula	
1994	Rapport 3/94 Hvem, hva, hvor i vassdrags- forvaltningen		1995	Rapport 7/95 Statusrapport om flora/vegetasjon og fauna i det foreslåtte verneområdet Forelhogna i Sør-Trøndelag	
1994	Rapport 4/94 Vern av biologisk mangfold Tema: Skogreservatene		1995	Rapport 8/95 Handlingsplan for friluftsliv i Sør-Trøndelag	
1994	Rapport 5/94 Fylkesplan for utslipp til gode sjøresipienter				
1994	Rapport 6/94 Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap - S-T fylke				
1994	Rapport 7/94 Vern av biologisk mangfold Tema: Våtmarkerreservatene og fuglefredningsområdene	UTGÅTT			

